

ANLEGGSS - MASKINEN

NR. 7/8-2013 53. ÅRGANG

**Partiene svarer om
formuesskatt**

Skog: Livet etter Tofte

Ung sjef i Jølster

**Sikrer diger
steinfyllingsdam**

**Bil: Arctic Trucks Isuzu
D-Max**

Første veiprosjekt uten sprengt stein

NULL FINSTOFF

KOMATSU

Call the experts[®] for
en høyeffektiv hjullaster.

NYHET! Komatsu WA380-7- Power og økonomi!

Basert på siste utvikling innen motorteknologi, med lavere utslipp og lavere drivstofforbruk, fortsetter Komatsu WA380-7 en lang tradisjon med komfort, kvalitet, sikkerhet og miljøhensyn.

Strek -7 modellen har det nye dieselpartikkelfilteret og har da Komatsu CARE som standard.

- Høyt dreiemoment
- Standard lock-up system
- Høy akselerasjon og fart
- God på bratte skråninger
- Lavt drivstofforbruk
- Miljøbesparende
- Ny og komfortabel førerhytte

Komatsu WA380-7 holder det den lover!

KOMATSU

Call the experts[®]
for rask delelevering.

**Det spiller ingen rolle hvor du befinner deg!
Hesselberg er aldri langt unna.**

Vi leverer delene du trenger slik at du kommer deg raskt tilbake i jobb. Våre originale deler sikrer høy kvalitet og ytelse. Ved bestilling av Komatsus originale deler bruker du mindre tid på venting og mer tid på jobbing. Med vårt KOMTRAX[™] maskinkontrollsystem, kan Hesselberg lokalisere maskinen din og foreta kontroller slik at man i forkant kan oppdage evt feil og mangler. Dette minimerer ståtiden på maskinen.

KOMATSU

HESELBERG

Ulvenveien 84, Postboks 185 Økern, 0510 Oslo, Tlf. 22 88 72 00
www.hesselberg.no

Nå har Norges beste nettverk blitt enda bedre

Nå har vi over 60 AdBlue-pumper og over 370 pumper med anleggsdiesel på våre stasjoner i Norge. Med tilgang til over 600 stasjoner i nettverket er du sikret å holde hjulene i gang. Her ser du forresten det nye designet på våre Truck- og Routexkort.

Velkommen til Norges beste nettverk av bensinstasjoner.

for veien videre

FUNDAMENT ELLER FINISH?

UANSETT HVILKEN DEL DU BYGGER, VIL VI VÆRE MED PÅ REISEN.

Uansett om du bygger et fundament til et kontorbygg i Vestfold eller monterer fasade i glass på en skole i Tromsø, lønner det seg å velge leasing fra SG Equipment Finance når du skal finansiere bedriftens nye driftsmidler. Leasing er velegnet for finansiering av maskiner, utstyr og kjøretøy. Din bedrift får tilgang på moderne og effektivt utstyr uten å binde egen-

kapitalen, samtidig som du oppnår raskere utgiftsføring og bedre forutsigbarhet på kostnadssiden.

Ta kontakt med et av våre 15 regionkontorer på telefon **21 63 20 00** om din bedrifts finansieringsbehov. Sjekk også våre leasingkalkulatorer på **sgfinans.no**

Utgiver:

Maskinentreprenørenes Forbund

Redaksjon og annonser:

Pb. 505, Sentrum, 0105 Oslo
 Fred. Olsens gate 3, 0152 Oslo
 Tlf. 22 40 29 00 / Faks 22 33 31 89

I redaksjonen:

Jørn Søderholm, ansv. redaktør
 jorn.soderholm@mef.no
 Tlf. 22 40 29 19/416 55 220

Runar F. Daler, journalist
 runar.daler@mef.no
 Tlf. 22 40 29 22/482 46 412

Siri Ulvin
 siri.ulvin@mef.no

Merete Raabe Frantsen
 mrf@mef.no

Annonser:

Berit Kjølø
 bk@mef.no
 Tlf. 22 40 29 18/951 10 179

Grafisk utforming:

Kari H. Bijmolen
 kb@mef.no

Trykk: Kai Hansen Trykkeri

ISSN 0003-3715 - 53. årgang

Abonnement:

DB Partner AS - am@dbpartner.no
 Postboks 163, 1319 Bekkestua
 Konto: 1602.55.93417
 Pris: 595,- pr. år

ERSTATTER: Ny bil med stor oppgave. Side 61

SJEF: Nils Arne Dvergsdal ble kastet ut i det. Side 44-48

KOMPAKTLASTER: Test av Mulitone GT950. Side 36-39

VANT: Verdensmester og lærling i skogen. Side 62

Fagpressen

Nyheter**8****Skogsnæringen etter Tofte****16****Partiene svarer om formuesskatt****18****Prosjekt: Svartevannsdammen****22****Veilbygging uten finstoff****28****Maskintest: Multione GT950****36****Hyster løfter tungt****40****Profil: Nils Arne Dvergsdal****44****Populære automaskiner****50****Kjørebok, personvern og kontroll****56****Biltest: Isuzu D-Max Arctic Trucks****58****Biltest: Toyota Proace****61****Ung verdensmester i skogen****62****Det skjer****66****MEF har ordet****71****MEF-nytt****72****Til slutt****79****Neste nummer****82****Abonnér på Anleggsmaskinen!**

Send mail til am@dbpartner.no
 eller ring 67 11 38 19

Nyheter og viktige hendelser
 fra anleggsbransjen
 11 ganger i Året for kun 595,-

ANLEGGSMASKINEN

SPAR TID, RYGG OG PENGER MED MINIGRAVER FRA ABS-MASKIN

**Kampanje på gravemaskiner i 3,5 tonns
klassen med valgfri «rototilt» fra Indexator
eller SMP.**

**Ring oss eller
besøk vår hjemmeside
for mer informasjon
www.abs-maskin.no**

Selg spade, krafse og rive, og invester i minigraver med «rototilt»!

Små gravemaskiner erstatter tungt fysisk arbeid.

Vi leverer gravemaskiner helt ned i 2,8 tonnklassen med 3 kretser ekstrahydraulikk, proporsjonalstyring og spaker utstyrt med glidebrytere, alt originalt fra Japan

ABS - MASKIN AS

Strandveien 20 A, 3050 Mjøndalen

Tel. +47 32 23 18 10 - Fax. +47 32 23 18 11 www.abs-maskin.no - post@abs-maskin.no

AT03247

Forhandlere og servicepartnere:

Forhandlere:

Gaassand Anleggsservice, Søfteland 56 30 11 00 / 97 51 16 45
Storhamar Maskin AS, Hamar 62 53 20 63 / 95 81 31 02
Knut Nergård, Bardu (Nordland, Troms og Finnmark) 95 20 20 51
Andreas Aarsvold, Klepp 97 56 43 45

Servicepartnere:

Trøndelag Trucksenter AS, Heimdal 73 82 79 00
92 09 22 55
Bardu Landbruksservice AS, Bardu 77 18 12 36

UNG SJEF: Nils Arne Dvergsdal tok over familiebedriften som 20-åring. Det har vært noen tøffe tak. Men nå går det bra. Det fortjener respekt.
(Foto: Jørn Söderholm)

Jørn Söderholm

HVOR ER RESPEKTEN?

Nok en gang er det valgkamp. Og nok en gang er formuesskatten en liten og nokså perifer sak i valgkampen. Men det er en av de viktigste sakene for vår bransje. Entreprenører som eier maskiner og utstyr til en verdi av X millioner må betale formuesskatt

av den verdien (minus fradrag). Men om man bruker den samme pengesummen på fast eiendom, så får du dobbel gevinst:

- 1) Du kvitter deg med formue og unngår dermed formuesskatt.
- 2) Du får en ekstra subsidiering gjennom rentefradraget.

Antakelig får du en verdistigning på eiendommen i tillegg, men det har ingenting med skattesystemet å gjøre.

En million brukt på fast eiendom belønnes to og tre ganger. En million brukt på en gravemaskin beskattes som formue.

Vi skulle likt å se den maskinentreprenøren i landet som er glad

for den beskatningen. Vi har spurt alle partiene om de mener det er riktig at du skal betale skatt av gravemaskinene og hjullasterne du bruker på jobben. Ikke overraskende er partiene i sentrum og til høyre enige om at skatt på arbeidende kapital er et uvesen som bør fjernes. De to røde i dagens rødgrønne trepartiregjering mener skatt på gravemaskiner og annen arbeidende kapital er riktig. De tar til orde for en forbedring av avskrivningsregler, men ser ingen grunn til å la være å beskatte verdier som brukes til å tjene penger. Penger som i neste omgang beskattes som inntekt. For å låne Jack Valleraunes ord: Det høres ut som de snakker om penger i banken, i stedet for verdier investert i driftsmidler.

Vi mener det er respektløst. Bedriftseiere jobber hardt hver dag.

De investerer millioner i utstyr som sikrer arbeidsplasser og skatteinntekter. Og så mener Jens og gjengen at utstyret er eierens personlige, skattebare formue. Hvor er respekten?

Godt valg!

jos@mef.no

KRITISK TIL AVFALLSMONOPOL

MEF, Norsk Industri og Virke reagerer på at Regjeringen vil innføre tilknytningsplikt til kommunale avfallssug for næringsdrivende.

Forslaget vil gi kommunene monopol på innsamling av visse typer næringsavfall i byområder, og undergrave velfungerende ordninger i næringslivet. Miljøeffekten er tvilsom, samtidig som kostnadene ved å investere i avfallssug er store. Regjeringen går i mot Miljødirektoratet, som i tre omganger har anbefalt at forslaget ikke gjennomføres.

Undergraver

I Miljøverndepartementets avfallsstrategi som ble lagt fram mandag 5. august varsles det at regjeringen vil utarbeide et lovforslag som vil gi kommunene mulighet til å pålegge næringsaktører å knytte seg til kommunale avfallssug, på visse vilkår.

Et avfallssug er et rørsystem som legges under bakken fram til en oppsamlingssentral. MEF, Norsk Industri og Virke reagerer kraftig på regjeringens forslag, som i praksis vil innebære et kommunalt monopol på innsamling av næringsavfall i byområder.

– Næringslivet har behov for fleksibilitet i valg av avfalls løsninger for å få til reduserte avfallsmengder og økt kildesortering.

Miljøverndepartementets forslag vil undergrave dagens velfungerende ordninger for avfallshåndtering i næringslivet, sier Vibeke Madsen, administrerende direktør i Virke.

– En tilknytningsplikt til rørbaserte kommunale avfallssug vil begrense muligheten til å tilby skreddersydde individuelle og effektive sorterings- og innsamlings løsninger, og vanskeliggjøre, og gi mindre motivasjon for avfallsreduksjon og kildesortering i næringslivet, sier Stein Lier-Hansen, administrerende direktør i Norsk Industri.

Frihet

I 2004 ble forurensningsloven endret slik at næringslivet fikk frihet til å velge i markedet mellom ulike innsamlings- og behandlings løsninger for eget avfall, med de muligheter det ga for effektivisering og reduserte kostnader. Endringen har bidratt å gjøre det mer interessant å utarbeide bedriftsinterne avfallsplaner, for å redusere avfallsmengder og å sortere avfall for gjenvinning.

– I dag lønner det seg å jobbe med avfallsreduksjon og utsortering ved kilden av avfallsfraksjoner som papir og papp, plast, glass, metall, etc. for å redusere nødvendige hentetider. Forslaget om tilknytningsplikt til kommunale avfallssug vil redusere dagens økonomiske incentiver som stimulerer til avfallsforebygging og kildesortering i næringslivet. Det bryter dermed med et prinsipp som har ligget til grunn for avfallspolitikken de siste 25 årene. Det sier administrerende direktør Trond Johannesen, i MEF. Han viser til at avfallssortering ved kilden er nødvendig for å sikre god nok kvalitet for videre materialgjenvinning.

SUG: Næringslivet kan bli nødt til å koble seg til avfallssug. (Foto: Renholdsverket Trondheim)

Gennomskuet fakturasvindel

Takket være solide rutiner hos regnskapspersonalet i Moelven Nordia AS på Jessheim ble et frekt forsøk på fakturasvindel på over 300.000 kroner gjennomskuet og avverget.

Kjeltringene hadde brutt opp en av Postens røde postkasser og funnet en konvolutt med en faktura fra en av Moelven Nordia AS' leverandører. Deretter hadde de forfalsket fakturaen, endret kontonummeret og sendt den til Moelven Nordia.

– Når våre regnskapsmedarbeidere skulle behandle fakturaen oppdaget de at kontonummeret var endret siden sist, uten at leverandøren hadde gitt beskjed om dette. Leverandøren ble så kontaktet for å sjekke om de hadde skiftet bankforbindelse. Det hadde leverandøren ikke. Dermed var svindelforsøket oppdaget og avverget, sier direktør Trygve Toften i Moelven Nordia.

Valgte Doosan

Etter å ha hatt tre av Doosans nye DA40 dumpere i full produksjon i et år, har Hæhre Entreprenør bestilt åtte nye av samme type hos Rosendal Maskin. Hæhre har i dag 22 Doosan dumpere i drift.

– Dumperene har blitt valgt av førerne på grunn av stor kjørekomfort med det nye avfjærings system, terrengegenskaper, stabilitet og HMS, sier salgssjef Paul Håkon Endresen i Rosendal Maskin.

Doosan DA40 har en totalvekt på 70,3 tonn, tar 24,4 kubikk i kassen og drives av en Scania DC13 motor på 500 hk gjennom en 8-trinns ZF automatkasse med tiptronic.

DUMPER: Doosan DA40.

Norgeodesi AS

**SERVICE PÅ ALT
- NÅR DU TRENGER DET!**

Spectra en fallslaser

GL 412, en falls laser m/ fjernkontroll og mottaker m/mm avlesning.

14.900,-

Spectra alt i en laser

UL 633, universal Laser - for alt: Eks.: plan, 2 faller, grøfte-, interiør-, vertikal-, lodd-laser. Inkl. fj.kontroll og mottaker m/mm avlesning.

23.900,-

Spectra planlaser komplett

LL 100, helautomatisk planlaser med manuelt fall. Komplet i koffert med lasermottaker, stativ og nivellerstang.

Alt i en koffert!

**KAMPANJE
5.950,-**

Trimble R10 HD-GNSS lett tungvekt

Kombinert med Trimble Visicon total stasjon gir det deg den perfekte dokumentasjons pakken. Klargjort for bl.a. NVDB felt koding.

Innbytte- og oppgraderings Kampanje nå

Eneste HD-GNSS!

Entreprenørpakken! Vår mest populære GPS- GNSS, Trimble GeoXR

Inkl. Access m/masseberegning direkte i felt!

- Superkompakt toppmodell, cm nøyaktighet direkte i felt
- GPS/GLONASS/SBAS
- 220 kanaler
- Innebygd 4G modem, Bluetooth og Wi-Fi
- 5MP kamera med Autofokus
- Lang driftstid
- Opsjon for Veistikking m.bl.a. fri flis
- Leveres komplett med stang og ekstern antenne

Alle priser er eks. mva.

Pakkepris

129.000,-

Norgeodesi AS

Hovedkontor:

Ringeriksveien 155 -157
Postboks 91,
1313 Vøyenenga
Tlf: 67 15 37 80
Faks: 67 15 37 99

Avd.: Bergen Liamyrene 20, 5132 Nyborg
Tlf: 55 53 87 40 Faks: 55 53 87 41

Avd.: Trondheim Terminalen 10, 7080 Heimdal
Tlf: 72 59 92 80 Faks: 72 59 92 85

Avd.: Sandnes Kvernelandsv. 143B, 4323 Sandnes
Tlf: 51 81 18 70 Faks: 51 81 18 78

NYTT SALGS- OG SERVICEKONSERN

Mesta, Motorsalg, Yours Equipment, Øverum Slitedeler og Presis Verksted får felles paraply.

SJEF: Ingrid Tjøsvold er nyansatt sjef for Yours. (Foto: Mesta)

ventes å omsette for 300 millioner kroner i 2013. Konsernetableringen vil skje ved at Mesta og Tertnes Holding Industri etablerer ett nytt selskap som skal eie selskaper som i dag eies av Mesta og Tertnes Holding Industri. Det nye morselskapet vil hete Yours. Mesta og Tertnes Holding Industri skal eie 50 prosent hver av selskapet.

Verksted

Mesta vil legge Mesta Verksted inn i Yours. Tertnes

Holding Industri vil legge inn selskapene Motorsalg, Yours Equipment, Øverum Slitedeler og Presis Verksted i Yours. Det nye konsernet vil være en komplett tilbyder av maskiner, utstyr og deler fra store og anerkjente internasjonale leverandører, og vil ha samlokaliserte verksteder og salgskontorer over hele landet. – Den industrielle begrunnelsen for den nye etableringen er at god dekning på service og verkstedtjenester vil generere maskinsalg og en tilstedeværende salgsorganisasjon vil generere verkstedtjenester. Det nye konsernet har klare vekstambisjoner og får en større gjennomslagskraft i

markedet enn selskapene ville fått hver for seg, sies det i en pressemelding. For de ansatte vil det nye konsernet ikke innebære store endringer. De fem selskapene vil ha samme navn, samme lokalisering og samme ledelse som i dag. Alle datterselskapene vil videreføre sin eksisterende kundeportefølje. Ingrid Tjøsvold (45) er ble i august ansatt som konsernsjef fra 1. oktober. Hun var administrerende direktør i Mesta Drift fra 2008 til 2011.

BERGEN: Mesta og Tertnes Holding Industri har etablert et nytt konsern med verksteder og salg av maskiner og utstyr for anleggssektoren. Det nye konsernet får navnet Yours og vil få 190 ansatte og for-

Melbye

Melbye Skandinavia er et ledende teknisk Skandinavisk salg- og markedsføringsselskap som leverer fremtidsrettede produkter og smartere systemløsninger for infrastruktur innen energi- og fibernett.

Bransjen har lengtet etter et alternativ til betongen.

Alternativet er her....

Lang erfaring:

Melbye har lang erfaring med brønner og multikanaler i plast (HDPE). Vi har et av markedets bredeste sortimenter av brønner med lokk for kabelforlegning.

Klar til bruk – med en gang:

Multikanalene legges rett i grøften og grøften fylles igjen - i motsetning til tradisjonelle løsninger hvor betongen har lang herdetid. Multikanalene har suverene egenskaper med hensyn til belastningen de tåler.

**Vi deltar på
Nordic Rail
8-9 oktober**

Melbye Skandinavia Norge AS | Prost Stabelsvei 22 | Postboks 160 | NO-2021 Skedsmokorset | Tlf +47 63 87 01 50 | ms@melbye.no | www.melbye.no

Ny regionsjef

Randi Pedersen (43) er ansatt som ny regionsjef i MEF Region Nord. Hun kommer fra stillingen som advokat hos NHO Troms og Svalbard. Her har hun vært ansatt siden 2008.

Randi Pedersen har juridisk embetseksamen fra Universitetet i Tromsø. I tillegg har hun 2-årig økonomiutdannelse fra Høgskolen i Harstad samt 1-årig ingeniørhøyskole – bygg og anlegg.

I NHO Troms og Svalbard har Randi Pedersen hatt en todelt jobb: Den ene halvdel har

bestått av medlemsbistand til NHOs medlemmer i Nord-Norge. Her har hun blant annet jobbet med entrepriserett og arbeidsrett og har holdt en rekke kurs for medlemmene. Hun har også jobbet med bedriftsintern veiledning for medlemsbedriftene i NHO. Den andre halvdel har vært næringspolitisk arbeid med fokus på utdanning, rekruttering og infrastruktur. I tre år har hun vært leder av Yrkesopplæringsnemnda i Troms på vegne av NHO. Hun har jobbet med Nasjonal Transport

Plan og deltatt i Vegforum Nord i perioder.

Før hun begynte i NHO har hun jobbet både i offentlig virksomheter og i private bedrifter. Hun har blant annet vært juridisk rådgiver i Fiskeridirektoratet. Randi Pedersen vil begynne i stillingen som regionsjef 3. oktober. – Vi er glad for å ha Randi Pedersen med på laget i MEF og ser fram til at hun starter i begynnelsen av oktober, sier MEFs administrerende direktør Trond Johannesen.

Bedre dokumentasjon

Leica Nova ble lansert på forsommeren. Her har Leica Geosystems integrert TotalStasjon og Scanning i det de kaller en MultiStasjon.

– Krav til dokumentasjon øker. Med nye Nova fra Leica kan vi sikre nøyaktig dokumentasjon med en forenklet og raskere arbeidsprosess. Med scan går det raskt og effektivt, sier stikningssjef Sverre Rune Systad i Stangeland Maskin AS i en pressemelding fra Leica Geosystems.

Her fortelles det entusiastisk om Hillevågprosjektet, som er inne i sin andre fase, et prosjekt til en verdi av 80 mill. Stangeland skal bygge ut kollektivfeltet på Fylkesvei 44, og gleder seg til å ta i bruk Leica Nova MS50.

Stikningsingeniør Kristjan Eiriksson forteller hvordan han ved hjelp av Leica Nova og scan dokumenterte varelageret på pukkverket på Hogstad, et areal på 2,4 mål, i løpet av kun en time.

– Scan gir høyere nøyaktighet og jobben gjøres betydelig raskere enn ved bruk av totalstasjon og innmåling av punkter, sier Eiriksson.

STANGELAND: Fra venstre: Kristjan Eiriksson, Reidar Bystøl, Bjørn M. Steine, Sverre Rune Systad, stikningsingeniører for Stangeland og Roger Hillesund, Leica Geosystems as.

Nytt om navn

Volvo Trucks

Arne Knaben er ansatt som Volvo Trucks administrerende direktør i Volvo Group Storbritannia. Han etterfølger Ulf Magnusson som flytter til Göteborg for å bli Senior Vice President Volvo Buses, Business Region Europa.

Motorsalg AS

Tom Lillestrøm er ansatt som distriktssjef hos Motorsalg fra 1. september. Han skal ha ansvaret for salg av maskiner og utstyr i Buskerud og Oppland. I tillegg skal han være salgsleder for Østlandsområdet.

Oppgradert redskapsbærer

Lundberg Hymas AS, produsent av Lundberg redskapsbærer, har oppgradert modellprogrammet. Det er de tre største modellene som har blitt nye; 5210, 6210 og 7210.

Modellendringen som nå presenteres er gjort med hensyn til fører-komfort, produktivitet, driftssikkerhet og servicevennlighet.

– Med denne modellendringen tar Lundberg for alvor steget inn i dataalderen. Deler av det elektriske anlegget benytter seg nå av CAN-BUS-teknologi. Dette er hva vi finner av teknologi i moderne biler. Denne teknikken gir nye muligheter for informasjon til føreren og servicepersonell, opplyser Lundberg-importør Volvo Maskin AS. Nytt er også at føreren kan forhåndsprogrammere hydraulikken for inntil 5 ulike utstysvalg.

Oljemengde og trykk, samt utslagene (følsomheten) på manøverspaken kan alle programmeres. Modellene 6210 og 7210 har fått et kraftigere og stivere lasteapparat. Endret plassering av slanger, rør og ventiler, samt redusert høyde på lastertårnet gir føreren bedre sikt ned til redskapen.

For alle de tre oppgraderte modellene gjelder at det som standard er en ristefunksjon for skuffen. Dette er anvendelig ved lasting og bæring av våt jord og snø.

For å øke driftssikkerheten er det forsterkninger rundt rammeleddet samt en ny løsning for mellomakslingen.

Tryggere vinkelsliper

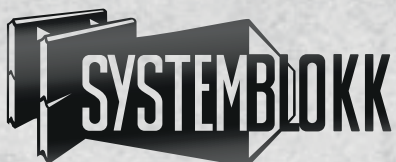
I fremtiden vil 115/125 mm-vinkelsliper fra Bosch også være tilgjengelig med en dødmannsknapp – en såkalt PROtection Switch. Det betyr at verktøyet kun fungerer når knappen holdes inne. Hvis man slipper knappen, stopper den roterende delen innen få sekunder.

PISA 2®

DET SOLIDE VALGET, FOR ALLE PROSJEKT.

Med Pisa2 kombineres stabilitet og enkelhet i den mest fleksible blokkmuren på dagens markedet. Dens naturlige utseendet og systemets variasjonsrikdom gjør at Pisa2 passer i de fleste miljøer – **mulighetene er mange!**

Tlf. 35 06 00 00 – E-post: mail@systemblokk.no – www.systemblokk.no
Velg miljøvennlig med betong og mur, velg Systemblokk!

ProAdm 5

Markedets kraftigste kalkyleverktøy for anleggskostnader

Avviks- og endringsmeldinger har jeg total kontroll på i ProAdm 5!

Ta kontakt for en demonstrasjon

Citec

Ring oss på **40 00 57 65** – citec.no

Tenkehelta.no

Ny Transmobil

– Vi er stolte av at Steen og Lund AS og Aakerholt Steen og Lund AS valgte TM Transmobil fra Probst GmbH, sier Normann Olsen Maskin AS i en pressemelding.

Nye Transmobil er blitt bredere og mer stabil i tillegg til at den har fått ny bom. Dette gjør at løfteevnen er økt til 250kg. Maskinen er dermed godt egnet til rehabilitering av fortau med tung kantstein. Transmobil leveres med flere motoralternativer: I tillegg til Honda 390 leveres TM Transmobil nå med Hatz silentpack dieselmotor eller vannavkjølt Kubota dieselmotor.

– Og med automatisk nivellering går arbeidet som en lek, sies det i pressemeldingen.

LEVERING: Steen og Lund AS får levert to nye Transmobil. Bjørn Erik Westheim (t.v.) tar imot, mens Arild Nilsen fra Normann Olsen Maskin AS leverer.

Ryddigere kum

Esco stikkledningskum er en vannkum utformet for trygg tilkobling og enkelt vedlikehold. Den er beregnet for en ny samleflens med plass for inntil seks stikkledninger DN 32 eller DN 40. Rørene føres gjennom veggen i betongkummen, uten bøy eller

bend, og rett inn på Kongsberg Escos nye samleflens. I kumveggen monteres en nyutviklet pakning, Basal Manifold F911-5, med plass til seks stikkledninger. Pakningen, Basal Manifold F911-5, sørger for at rørene ikke ender opp på bunnen

av kummen, med den fare for ødeleggelser det medfører. Fra samleflensen fordeles vannledningene til abonnentene. Avgreiningene får selvfølgelig separate stengeventiler.

Flytter

Industrikras AS i Bergen vokser. I høst flytter de til nye lokaler på Arnatveit. Telefonnummer og annen kontaktinformasjon er som før.

Informasjonsmøte E134 Damåsen–Saggrenda og E134 Gvammen–Århus

Statens vegvesen

E134

vegvesen.no

Statens vegvesen inviterer entreprenørbransjen til informasjonsmøte om to store vegprosjekt på E134:

Damåsen–Saggrenda og Gvammen–Århus

Dato: Torsdag 26. september 2013

Tid: kl. 10.00 – 15.30

Sted: Quality Hotel Grand, Kongsberg

Lyst til å være med?

Meld deg på til: grethe-marie.pedersen@vegvesen.no

Sjekk utløpsdato

Fører som er pålagt å registrere kjøre- og hviletid, skal benytte sjåførkort (fartskriverkort) når kjøretøyet har digital skriver. Kortet har en varighet på 5 år. Sjåførkortet slutter å virke etter utløpsdato og Statens vegvesen gir ikke dispensasjon for å kjøre kun på utskrift. Det er i strid med regelverket. Søknad om fornyelse av sjåførkortet må senest skje 15 virkedager før kortets utløpsdato. Da er myndigheten forpliktet til å utstede nytt kort innen utløpsdatoen

Din grossist på Vann og Avløp

*Ahlsell Norge AS har 50 avdelinger rundt
i Norge og er totalleverandør på VA.*

HAVBRUK

VA-PROSJEKT

VANNKRAFT

GEOPRO

Vi har stor kompetanse innen spesialavdelinger som Havbruk, VA-prosjekt, Vannkraft, Geopro, Verktøy og Elektro. Avdelingene har lang erfaring med produkter og løsninger innen sitt fagområde.

ahlsell.no

ahlsell

gjør det enklere å være fagmann

Vi treffes på Loen-dagene!

Vekst i bygge- og anleggsaktivitet og -omsetning

For byggsektoren var det en økning i produksjonen på 2,8 prosent fra 1. kvartal 2012 til 1. kvartal 2013 når man korrejerer for antall virkedager i kvartalene.

Sett bort fra sesongmessige variasjoner, økte produksjonen i bygge- og anleggsnæringen med 2,2 prosent mellom 4. kvartal 2012 og 1. kvartal 2013. Produksjonen i byggsektoren fortsetter fjorårets utførelse og sank med 0,9 prosent i 1. kvartal. Anleggssektoren derimot økte produksjonen med 5,9 prosent i samme periode.

Vekst i omsetningen for bygg og anlegg

Bygge- og anleggsproduksjonen fortsetter å øke. I 1. kvartal 2013 var produksjonen 4,0 prosent høyere enn i samme kvartal året før, ifølge virkedagskorrigerte tall. Med en økning på 7,2 prosent var det særlig anleggssektoren som bidro til den totale veksten i perioden.

Omsetningen i bygge- og anleggsvirksomheten var på 48 milliarder kroner i månedene januar-februar 2013. Det er en økning på 4,1 prosent fra tilsvarende periode året før.

Omsetningen innenfor næringen oppføring av bygninger var på 20 milliarder kroner i 1. termin 2013, som er en økning på 3,1 prosent fra samme periode i 2012.

Finnmark opp, Agder ned

På fylkesnivå var det bygge- og anleggsbedriftene i Finnmark som hadde den største omsetningsveksten i 1. termin 2013, med en økning på 14,6 prosent fra samme periode i 2012. Bedriftene i Vest-Agder hadde derimot en nedgang i omsetningen på 8,3 prosent.

All omsetning i denne sammenheng er eksklusive merverdiavgift.

Kilde: SSB

Skogsmaskinindeksen

Har du spørsmål, ta kontakt med MEF v/sjeføkonom Stein Gunnes, stein.gunnes@mef.no, tlf. 22 40 20 25. Kilde: NTNU

Anleggsmaskinindeksen

Indeksen omfatter kostnader vedrørende avskrivning, renter, reparasjon, vedlikehold og drift inklusiv førerlønn. Kilde: NTNU

GJERDE

Holder til i Innfjorden i Rauma kommune

Størst i Norge på veirekkverk

Over 30 års erfaring

MEF-medlem

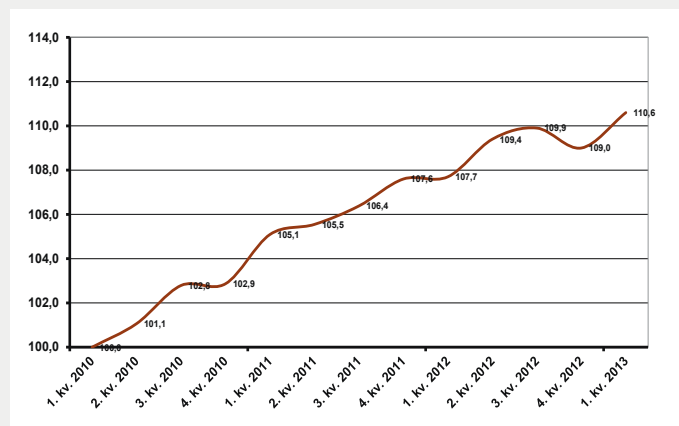
39 ansatte og en omsetning i 2010 på kr 121 millioner

www.agjerde.no

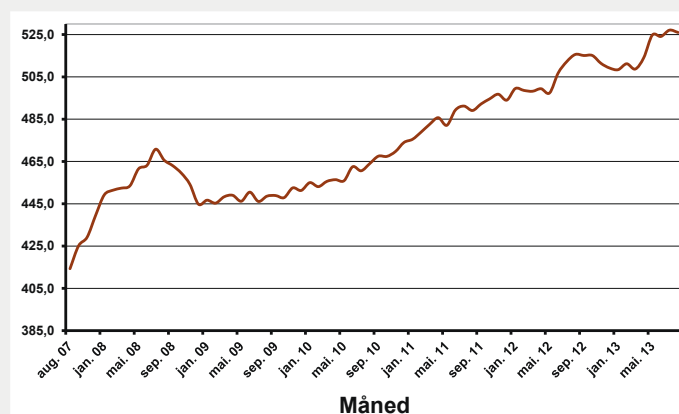
ARVID GJERDE AS 6315 INNFJORDEN
TLF: 71 22 72 22 E-POST: GJERDE@AGJERDE.NO

MEF
Innfjorden - Romsdal

Skogsmaskinindeksen

Anleggsmaskinindeksen

Skogsbransjen etter Tofte

– PRISPRESS KAN GI BRAN

Tekst og foto**| JØRN SØDERHOLM**

LIERSKOGEN: Skogsbransjen på Østlandet fikk avklaringen den ønsket, og det gikk den verste veien: Tofte ble nedlagt. Det har ikke avsted-

kommet noen krise for skogsentreprenørene over natta, men det er en bransje som fortsatt preges av mye uro. – Foreløpig har vi jobb nok. Men vi vet jo svært lite. Det er «krig» på alle kanter, og vi blir veldig presset på pris. Vi

har fått tilbud om kontrakter der prisene har gått ned 20 til 40 prosent. Det går jo ikke. Konkurransen mellom entreprenørene har blitt hardere, sier skogsentreprenør Tor Jørgen Benterud. Han opererer tre hoggere, fem

lastere og en flishogger i et område mellom Sandefjord og Lierskogen.

– Hva slags utvikling ser du for deg?
– Jeg tror vi får et vanskelig år framover, men jeg tror det blir bedre på sikt. Tømme-

SJEKUTT

TRAVELT: Skogsentreprenører har nok å gjøre, selv om Tofte har lagt ned. Men uroen er påtakelig.

ret kommer til å finne andre veier, og jeg tror konkurranse-situasjonen blir bedre. Hvis det skulle fortsette med trått føre og dårlige tømmerpriser, så ser Benterud at det kommer en nødvendig rydding i bransjen med kapasitetstil-

pasning.
– Det kan bli færre entreprenører eller hver enkelt entreprenør må redusere sin kapasitet. Eller en kombinasjon av disse, sier han.

ENTREPRENØR: Tor Jørgen Benterud fra Vestfold sitter midt i Tofte-uroen.

Stor bekymring

Bekymringen er stor. Men skogsbransjen ser på nye muligheter utenlands.

Tekst

| EINAR ØSTHASSEL

Torsdag 16. august var det igjen møte på Follum, omkring situasjonen i skogbruket, blant annet som følge av nedleggelse av Tofte fabrikk.

Det uttrykkes fortsatt meget stor bekymring blant toneangivende politikere omkring hele verdikjeden skog, og spesielt for skogsentreprenørene. På møtet ble det også signalisert sterk politisk vilje til å ta både kortsiktige- og langsiktige grep om situasjonen.

Statlige virkemidler som transportstøtte var et av tiltakene som ble diskutert.

MEF deler selvfølgelig fullt ut bekymringen for skogsentreprenørene, og gir sine næringspolitiske innspill i tråd med dette. Samtidig ser vi at eksporttettet virksomhet av virke øker i omfang og av betydning for lokale skogsentreprenører.

Foruten et europeisk marked ser vi også at et asiatiske marked er på banen. Særlig Kina synes umettelig på massevirke, hvorav avstand mellom kjøper og selger ikke virker å være avgjørende. Bildet bekreftes når man ser på for eksempel gjeldende norsk eksport av både «gråstein» og malmer til det asiatiske markedet. Videre registreres det at stadig flere skogsentreprenører tar del i nye nedstrømsløsninger for å nå et utenlandsk marked, i form av både prosess- og forbrenningsanlegg.

Dette er et viktig element for videre næringspolitiske innspill til blant annet Nasjonal Transportplan, hvor bygging av dypvannskaier, opprusting av nedlagte jernbanestrekker samt veg til/ fra utskipning av tømmer vil være viktige elementer. MEF ønsker å stimulere til at skogsentreprenører tar del i denne verdiskapningen.

Einar Østhassel er seksjonssjef for Ressurs og miljø i MEF.

– MASKINER ER IKKE FORMUE

ENTREPRENØR: Jack Valleraune tror enkelte politikere ikke forstår hva det dreier seg om.

GRAVER: Anleggsmaskiner beskattes som eierens formue, uansett over- eller underskudd i driften. Maskinen tilhører Sarpsborg Park & Anlegg AS.

Jack Valleraune er oppgitt over det han mener er meningsløs skatt på anleggsmaskiner og utstyr. De fleste partiene er enige med ham.

Tekst og foto

JØRN SØDERHOLM

SARPSBORG: Det er innspurt i valgkampen. Jack Valleraune i Sarpsborg Park & Anlegg er en av mange maskinentreprenører i landet som følger spent med. Formuesskatt er en av sakene han er mest opptatt av. Nærmere bestemt skatten han må betale fordi firmaet eier anleggsmaskiner. – Det er meningsløst å betale skatt på utstyr. Vi må jo ha

gravemaskiner for å gjøre jobbene, sier Valleraune.

I likhet med mange andre bedriftseiere tar han ofte ut høy lønn for å få råd til å betale formuesskatten. En annen variant er å bruke penger firmaet har tjent og som allerede er beskattet med 28 prosent. Valleraune synes skattenivået generelt er greit. Han ønsker at formuesskatt på arbeidende kapital i firmaer skal tas bort, men at formuesskatt på bankinnskudd og luksusvarer bør

oppretholdes.

— Pengene vi bruker til å betale formuesskatt på firmaet kunne vært brukt til å investere i bedriften og utvikle flere arbeidsplasser. Formuesskatt som rammer firmaer er en stor næringslivsbrems, sier Valleraune i et intervju med Nationen.

Firmaet har 75 maskiner og lastebiler i drift. Mye av dette er på leasing, men en hel del er også tidligere leaset utstyr som har blitt kjøpt ut. Utstyr

som fortsatt gjør en god jobb for firmaet, men som altså nå er med på å dra formuesskatten til vær.

— Utenlandske aktører slipper den skatten, og gir dem et konkurransefortrinn. Det er synd hvis vi skal tape norske arbeidsplasser på grunn av formuesskatt på utstyr som brukes i driften, sier Valleraune til Anleggsmaskinen. Professor Erik S. Reinert forsker på utviklingsøkonomi og har skrevet boken» How rich

countries get rich and how poor countries stay poor». Reinert har en MBA fra Harvard og doktorgrad fra Cornell University i New York. — Det norske systemet gir skattemessige fordeler som gjør det alt for profitabelt å investere i fast eiendom. Samtidig straffes folk som investerer i produksjonsapparatet, sier Reinert til Nationen. Økonomiprofessoren mener systemet bremser ned

innovasjonstankegangen og produktiviteten i det norske samfunnet. Han er enig med Valleraune i at skattlegging av eiere gjennom formuesskatt er en subsidiering av utenlandske eiere. Reinert sier også at et hvert firma må ha en eier og at formuesskatten presser eiere til å selge anleggsmidler eller til å selge seg ut av eget firma. — Vi må huske på at det er mennesker som står bak kapitalen, ikke kapitalen som dri-

ver økonomien, sier forskeren.

Anleggsbransjen er sesongbettinget og avhengig av en viss kapital i bakhånd. Mellom juni og november må penger tjenes inn, slik at bedriften har råd til å betale de ansatte lønn igjennom vinterhalvåret. Siden formuesskatten betales ut fra egenkapitalen har selskapet mindre penger å ta av i dårlige perioder.

Vi har spurt partiene (se egen

sak) som er aktuelle for Stortinget hvordan de stiller seg til formuesskatten. Alle bortsett fra Arbeiderpartiet og SV vil redusere og/eller fjerne formuesskatt på arbeidende kapital. Valleraune er fornøyd med det som ser ut som en felles holdning på borgerlig side og i sentrum, men han stusser over Arbeiderpartiets og SVs holdning.

— Det virker som de ikke forstår hva det dreier seg om. De

Rammer arbeidsplasser

— Uansett hvor i næringslivet våre medlemsbedrifter befinner seg, er tilbakemeldingen at formuesskatten er negativ for investeringer i bedrifter og arbeidsplasser.

Det sier Alliansen for norsk privat eierskap i en pressemelding. Alliansen består av MEF, Norges Fiskarlag, Norges Skogeierforbund, NHO, Virke, Bedriftsforbundet, Norges Rederiforbund, Norskog, Norges Lastebileierforbund, NARF og Norges Bondelag.

Den 12. august presenterte NRK Dagsrevyen en masteroppgave fra studenter ved NHH der det konkluderes med at «det ikke er grunnlag for å påstå at formuesskatten tapper bedriftene for kapital på en måte som hemmer verdiskapingen i norsk næringsliv».

Den konklusjonen er alliansen dypt uenig i.

— Vi som har erfaring fra alle sider av norsk næringsliv, kjenner oss ikke igjen i en slik konklusjon. Formuesskatten på næringsinvesteringer har flere negative virkninger som det er viktig at myndighetene griper fatt i. Vi vil særlig understreke det faktum at formuesskatten kun rammer norsk privat eierskap. Dette bidrar til en alvorlig konkurranseulempe mot utenlandske og offentlig eide bedrifter, både i det internasjonale og norske markedet, sies det i pressemeldingen.

KINSHOFER
crane and excavator attachments

TILT ROTATOR UTEN SYLINDERE

IRM NORGE AS
Tretjerdalsv. 58 - 2016 Frogner
Tlf.: 63 84 62 00
Fax.: 63 82 18 10

FORHANDLERE: HORDALAND/SOGN OG FJORDANE - Åsane Mek.Ind.AS TLF: 55 19 02 45

mail@irm-norge.no
www.irm-norge.no

PARTIENE SVARER

Vi har spurt alle partier som er aktuelle for Stortinget hvordan de stiller seg til formuesskatt på produksjonsmidler.

1. Er det riktig at maskinentreprenører skal betale skatt på gravemaskiner de bruker i virksomheten?

2. Hva vil du/ditt parti gjøre med denne typen beskatning?

3. Hva / hvilke grep er de viktigste ditt parti vil gjøre for å styrke små og mellomstore bedrifter i bygg- og anleggsbransjen?

Høyre

1. NEI, det er ikke riktig med formuesskatt på gravemaskiner og hjullastere! Det er en skatt som betales uansett om bedriften tjener penger eller ei. Den er også urettferdig fordi den bare gjelder norske eiere, ikke utlendinger som eier virksomhet i Norge.

2. Redusere, og på sikt fjerne, formuesskatten. I første periode vil vi halvere beskatningen fra 1,1 til 0,5 prosent. Det skal ikke betales formuesskatt i det hele tatt på formuer under 20-25 millioner kroner.

3. 35 milliarder mer enn NTP til samferdsel. Redusere/fjerne formuesskatten, fjerne arveavgiften, øke avskrivningssatsen på maskiner, redusere skjemaveldet og rapporteringsplikter, øke terskelverdiene for revisjonspålegg, forenkle aksjeloven, samt bedre yrkesopplæring.

Venstre

1. Nei
2. Redusere og på sikt fjerne den.
3. Redusere/fjerne formuesskatt. Storstilt utbygging av jernbane, universell utforming av alle sko-

lebygg. Endre skattesystemet slik at det blir mer lønnsomt å drive, eie og investere i bedrifter. Bedre avskrivningssatsene, fjerne arbeidsgiveravgift for lærlinger og for nystartede bedrifter med inntil fem ansatte de første tre årene.

FrP

1. Staten tar ikke hensyn til om bedriften går med overskudd eller underskudd, og rammer spesielt hardt bransjer med stort kapitalbehov og lave marginer. Det er urimelig.
2. Redusere, og på sikt fjerne. Vil også fjerne arveavgift.
3. Massiv satsing på bygging av vei og jernbane i hele landet. Bedre skatte- og avgiftstrykkt for bransjen, blant annet ved å øke avskrivningssatsen på saldogruppe D) maskiner til 25 prosent, og fjerne arbeidsgiveravgift på lærlinger. Innføre et såkalt "ROT-fradrag" for å bekjempe svart arbeid.

Krf

1. Nei.
2. Fjerne formuesskatt på arbeidende kapital, samt bedre avskrivningsreglene.
3. Senke skattenivået for næringen, fjerne arveavgift ved videre drift, senke selskapsskatten og bedre avskrivningsreglene. I tillegg vil vi forenkle skattereglene og aksjereglene, samt innrapporteringsordningene. Ingen skal måtte rapportere ting to ganger, og skatte- og aksjereglene må bli enklere og smidigere.

Arbeiderpartiet

1. Ja. All formue i seg selv gir skatteevne, og Arbeiderpartiet går ikke

inn for å fjerne formuesskatten på såkalt «arbeidende kapital».
2. Arbeiderpartiet vil beholde formuesskatten, men fortsette arbeidet med endringer som bidrar til mer rettferdig fordeling og bedre rammebetingelser for norsk næringsliv.
3. Føre en aktiv næringspolitikk, og sikre fortsatt gode og konkurransedyktige rammebetingelser for næringslivet. Videreføre satsingen på forenkling, næringsrettet forskning, standardisering og offentlige innkjøp. Tiltak for økt kompetanse og nyskapingsevne i næringen. Legge til rette for at det næringspolitiske virkemiddelapparatet ivaretar også bygg- og anleggsnærings behov.

SV

1. Ja, hvis en person har en likningsverdi på sin formue som overstiger bunnfradraget på 870 000 kroner.
2. Bunnfradraget er økt fra 151.000 til 870.000 kroner. Antallet som betaler formuesskatt er halvert. Dette har ført til en mer rettferdig formuesskatt. Regjeringa varslet i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i år at det innført en startavskrivning på maskiner (driftsmidler i saldogruppe d) maskiner mv.), som også omfatter gravemaskiner. For oss er det langt viktigere å bruke penger på denne typen målrettede tiltak framfor å fjerne formuesskatten. Å fjerne formuesskatten betyr over 15 mrd. kroner mindre til andre oppgaver og et slikt kutt treffer næringslivet dårlig.
3. Invitere byggenæringen og fagforeningene med i samarbeid for å styrke næringen, blant annet gjennom bruk av ny teknologi,

kompetanseheving og økt FoU-virksomhet i bransjen. Øke rekrutteringen til yrkesfagene. Bruke offentlig sektor og statsbudsjettet for sikre god ordretting og trygge arbeidsplasser gjennom eventuelle nedgangstider.

Senterpartiet

1. Nei det er ikke riktig.
2. Vi vil fjerne formuesskatten på arbeidende kapital og øke bunnfradraget, men sikre at Norges rikeste også betaler skatt :)
3. Ikke besvart.

Miljøpartiet De Grønne

1. Ikke besvart.
2. De Grønne ønsker å gjøre skattesystemet enklere og mer gjennomsiktig for å gjøre det forståelig og hindre smutthull og svindel, samt bruke avgifts- og skattesystemet aktivt for å styre forbrukeratferd og næringsutvikling i bærekraftig retning.
3. Fjerne arbeidsgiveravgiften i oppstartsfasen. Øke bunnfradraget på formuesskatten til 2,5 millioner. Lette drift og etablering, blant annet ved å lempe på byråkratiske krav og likestille skatte- og trygdeordninger for selvstendig næringsdrivende og arbeidstakere. Innføre et tak på formuesskatt for bedrifter, maksimalt 10 prosent av positivt driftsresultat. Fjerne ordninger som reduserer skattebidraget fra de rikeste, som skjermingsfradraget. Avskrivningsreglene gjennomgås med samme formål.

POLARIS®

HARDEST WORKING - SMOOTHEST RIDING

SPORTSMAN® **BIG BOSS 6x6**

**Kjøp Polaris Sportsman 6x6
før 31. oktober og du får:**

**UTSTYR FOR OVER
KR 17.000,-**

INKL MVA.

Tippbart lasteplan

DU FÅR:

Støtfanger i front
Drivakselbeskyttere Foran
Drivakselbeskyttere Bak
Håndtaksvarmere
Tommelvarmer
Kjetting til bakhjul
Vinsjefeste bak
Vinsj

*Individuell IRS
demping på alle
seks hjul*

*Vinsj foran
er standard*

PRIS:

111.900,- eks mva
139.875,- inkl mva

*Registrert som EU-Traktor med hvite skilt for kjøring på offentlig vei.
Avbildet maskin er med ekstrastyr som kan avvike fra kampanjen.*

VELG TRYGT - VELG MARKEDSLEDEREN

Besøk www.polarisindustries.no for ytterligere informasjon og for å finne din Polarisforhandler

POLARIS
FORSIKRING

POLARIS
FINANS

www.polarisindustries.no • www.facebook.com/PolarisNorway

SIKRING AV NORGES NEST HØYESTE STEINFYLLINGS DAM

Massiv Svartevannsdammen var Nord-Europa største fyllingsdam da den sto ferdig i 1976. Veien anleggsmaskinene må kjøre er ganske bratt.

Svartevannsdammen er Norges tredje høyeste demning, ifølge Store Norske Leksikon. Da den sto ferdig i 1976 var den også Nord-Europa største fyllingsdam. Nå er kraftige anleggsmaskiner i ferd med å forsterke den med en halv million kubikkmeter stein.

Tekst og foto

| RUNAR F. DALER

Da jeg så den første Superman-filmen som liten, ble jeg svært fascinert av scenen fra den gigantiske Hooverdammen på grensen mellom Arizona og Nevada. Lite ante jeg den gang at vi hadde noe lignende i Norge. Nå er riktignok Svartevannsdammen bygget opp av stein og ikke betong, og den er bare litt over halvparten så høy som den berømte Hooverdammen. Men med sine 129 meter, ruver den likevel godt i det pittoreske landskapet i Sirdal på grensen mellom Vest-Agder og Rogaland. Nå skal demningen bli tre meter høyere og mange meter tykkere.

Nye sikkerhetskrav

Det stilles stadig strengere krav til sikkerhet på de fleste samfunnsområder. Myndighetene, i dette tilfellet Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE), har bestemt at Svartevannsdammen må forsterkes.

Storløst Utsikten fra toppen av demningen er fantastisk. Det legges til 19 meter med masser helt i bunnen av demningen, mens den blir seks meter tykkere på toppen. Vinkelen blir dermed litt mindre bratt.

– Dammen var i god forfatning, og det var ingen tegn til svakheter, men den var litt for smal på toppen og nedstrøms damskråning var litt for bratt etter dagens krav, sier byggeleder Per Magne Sinnes hos utbyggeren Sira-Kvina Kraftselskap.

– Bakgrunnen for forsterkningsjobben, er nye krav om beredskapsmessig sikring. Det stilles krav om større og sikrere damkrone og slakkere nedstrøms skråning. Dammen, som ble bygget mellom 1972 og 1976, var Nord-Europa største fyllingsdam da den sto ferdig. Den har et magasinivolum på 1400 millioner kubikkmeter vann, og produserer ca. 3 Twh strøm i året, forteller han.

Tre steinbrudd

Når Anleggsmaskinen er på besøk, kjøres lass etter lass med steinmasser opp den smale veien og ut på hyllen som gradvis vokser oppover langs den gamle demningsveggen. Det kreves enorme mengder steinmasser for å forsterke en demning av denne størrelsen. De glupske

Travelt Når man skal flytte 500.000 m³ steinmasser, går det relativt iett. Dette er fra dagbruddet.

Kvalitet Det en utfordring å få alle massene på plass innenfor tidsrammene, samtidig som det er viktig at steinen fra bruddene har tilstrekkelig god kvalitet, sier Arnt Palmar Hobbesland, formann hos TT Anlegg.

gravemaskinene og tip-truckene har derfor hele tre ulike steinbrudd å boltre seg i.

– Dette er jo en stor dam og det er en utfordring å få alle massene på plass innenfor tidsrammene. Samtidig er det viktig at vi hele tiden får ut stein av tilstrekkelig god kvalitet fra steinbruddene, sier Arnt Palmar Hobbesland, formann hos TT Anlegg. Mandal-bedriften er underentreprenør for Veidekke på prosjektet.

– Vi opererer med to steinbrudd inne i selve dammen og ett dagbrudd på nedsiden av dammen. Planen var i utgangspunktet kun å drive fra det nederste bruddet i dammen, men så steg vannet i 2011 og vi måtte ta i bruk bruddet ovenfor. Så, i 2012, var vannstanden i dammen blitt så høy at byggherren var nødt til å tilby ytterligere et steinbrudd – dagbruddet nedenfor. Steinens beskaffenhet har vært forholdsvis god i dammen, men litt mer porøs i dagbruddet, sier han.

– Beliggenheten her oppe kan også by på litt utfordringer med tanke på fremdriften, for her kan snøen komme tidlig på høsten og forsvinne

Store maskiner Det kreves kraftige maskiner til denne jobben. Helt til høyre på bildet kan man skimte selve kraftverket til Sira-Kvina Kraftselskap.

Stein Nok et lass med steinmasser blir tilført demningen.

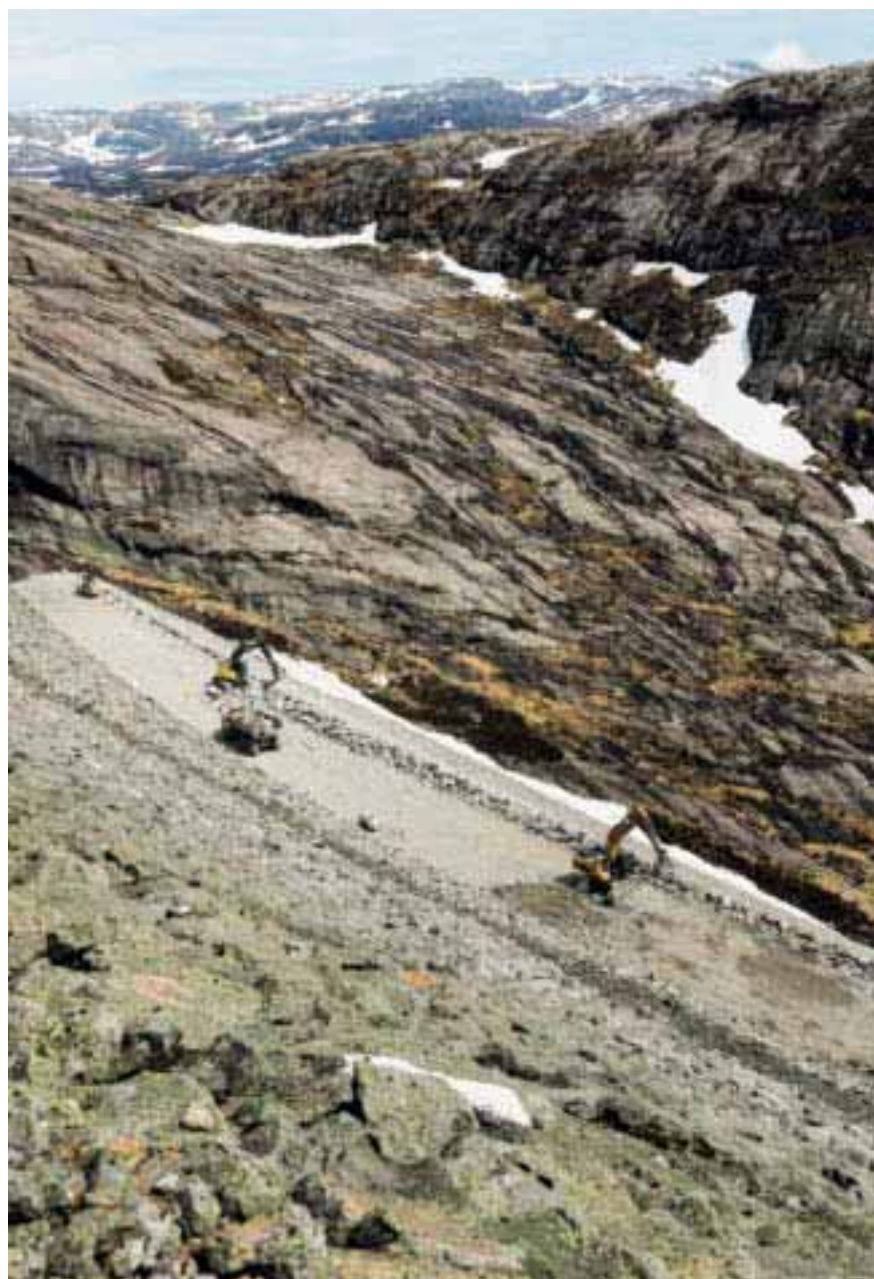
sent på våren. På vinteren skjer det ingenting. Det er snøscootertransport her, og fullstendig stillstand i prosjektet.

Massesortering

Kontrakten til TT Anlegg innebærer massetransport og uttak av plastringstein (det ytre laget på demningen) og kronestein (øverste på demningen). Totalt skal 500.000 kubikkmeter steinmasser tilføres på dammen.

– Vi henter ut steinen og frakter massene til dammen, mens Veidekke plasserer dem slik de skal ligge. Det er nemlig ikke bare å legge steinene tilfeldig oppå hverandre. Størrelsen og beskaffenhet på steinene avgjør hvor de plasseres, og de legges slik at det hele blir som en sammenhengende masse, forteller Hobbesland.

– Plastringsteinene er fra 0,25 til 0,5 kubikkmeter, mens det innenfor plastringen fylles opp med samsmasse (steinmasser med finstoff som blir igjen etter at plastringstein og kronestein er sortert ut, red. anm.).

Lekemaskiner De store anleggsmaskinene som er i aksjon nede på «hyllen», fortoner seg nærmest som små leketøy i sandkassa når man står på toppen og ser ned.

I bruddene sorterer vi plastringstein, kronestein og samsmasse. For å sprengte ut stein i de størrelsene vi ønsker, skyter vi i et spesielt mønster, altså bruddsalver som er tilpasset slik erfaringen tilsier at blir best. Dersom steinene likevel blir for store, pigger eller kuler vi dem ned. Sistnevnte metode går ut på å slippe steinene ned på en stor, kraftig stålkule, forklarer han.

Større, men slakkere

Det er et overveldende syn å stå på toppen av demningen og se på de store anleggsmaskinene i aksjon langt der nede, som fortoner seg som små leketøy i sandkassa. At demningen blir både litt høyere og en god del tykkere enn tidligere betyr imidlertid ikke at utsikten fra toppen blir enda mer spektakulær. Snarere tvert imot.

– Det legges til 19 meter med masser helt i bunnen av demningen, mens den blir seks meter tykkere på toppen. Det betyr at vinkelen endrer seg, slik at den ikke lenger blir like bratt. Damskråningen vil

Volum Dammen har et magasinivolum på 1400 mill. m3 vann.

dermed tilfredsstillende dagens krav. Hele demningen heves dessuten med tre meter, og blir 132 meter høy. Toppen av kronen vil da ligge 905 meter over havet, sier Hobbesland.

HMS og miljø

Foruten fremdriften og de enorme mengdene steinmasser er det også andre utfordringer på damprosjektet.

– Prosjektet er utfordrende, ikke minst når det gjelder sikkerhet. Det er jo mye avansert maskinarbeid som foregår på en relativt smal hylle i en bratt skråning. Derfor er det stort fokus på HMS på prosjektet. Det gjelder selvsagt også i forbindelse med bruddene, når det gjelder sprengning, fare for ras, lasting og så videre. Dette er jo et stort anlegg og en krevende jobb med store, tunge maskiner, og man er nødt til å være på hugget hele tida. Både byggherren, Veidekke og TT Anlegg er svært opptatt av HMS, sier Hobbesland.

– Det er også et stort miljøfokus på prosjektet. Alt som fjernes av lyng, bjørk, trær osv. i forbindelse med dagbruddet, lagres på egnede steder og tilbakeføres når jobben er gjort. Det lagres i hauger som ikke er mer enn to meter høye, slik at det skal holde seg best mulig. Skjæringene skal til slutt gjemmes, gli inn i landskapet og se naturlig

ut. Når det gjelder dyreliv, er det begrenset, men vi har sett elg her og en del fugler, blant annet orrhøner, men vår drift går ikke utover dem. Sau er det også her, men de blir holdt ute fra området med gjerder.

Kraftige maskiner

Til en jobb som dette, kreves mange og kraftige maskiner.

– I dagbruddet har vi tre lastemaskiner (CAT 345, CAT 336 og CAT 980 hjullaster), mens seks CAT 740 dumpere kjører steinmassene til dammen. På selve dammen står en CAT 336 og tar imot massene, sammen med en 19-tonns CAT-vals og en Volvo 120 servicemaskin, forteller Hobbesland.

– I bruddet i dammen har vi to gravere (Volvo 460 og CAT 325), to CAT 772 tiptrucker, samt en CAT 740 reservemaskin, en CAT 330 reservemaskin og en Atlas borerigg D7.

– På prosjektet har vi ca. 15 ansatte i produksjon og to-tre i administrasjonen. Vi jobber alle dager utenom søndag og vi kjører to skift med bytte hver mandag.

Om drøyt to års tid er jobben over og demningen vil da bestå av godt over fem millioner kubikkmeter masser. Til sammenligning er volumet til Kheopspyramiden i Egypt 2,6 millioner kubikkmeter.

Svartevannsdammen

Byggeår: Dammen ble bygget 1973-1976

Størrelse: 129 meter høy. Skal bli 132 meter.
(905 m.o.h.)

Kronelengden er 400 meter.

Volum: Demningen er bygget opp av 4 713 000 kubikkmeter steinmasser. Dammen har et magasin-
volum på 1400 mill. m3 vann

Byggherre: Sira-Kvina Kraftselskap AS

Byggstart: August 2011

Ferdigstillelse: Høsten 2015

Entrepri: TT Anlegg er underentreprenør for Veidekke (hovedentreprenør)

Kontraktssum (Veidekke): 101 mill. kr (eks. mva.)

Uredd De skal ikke lide av høydeskrekk, maskinførerne på dette prosjektet.

Steinbrudd Dette er fra det nederste av bruddene inne i dammen.

Kontakt oss!

Per Magne Knarvik tlf 934 63 754
- Hordaland Sør, Rogaland Nord
Kåre Bjørkheim tlf 934 63 755
- Hordaland Nord, Sogn & Fj, Møre & R.
Knut Tollefsrød tlf 480 14 701
- Østfold, Oslo, Akershus
Tom Lillestrøm tlf 974 18 408
- Buskerud, Oppland
Søren R. Haugland tlf 900 72 772
- Vest & Øst Agder, Rogaland Sør
Ingar Aarøe tlf 909 87 100
- Vestfold, Telemark
Sindre Pedersen tlf 995 59 443
- Finnmark
Tønsvik AS v/Steinar Wright
tlf 917 52 209 - Troms

Tlf 55 52 60 50
www.motorsalg.no

ATLAS

Sterke - Stabile - Stødige!

MOTORSALG

KLINKEKULER: Pukken doses på plass, lag for lag på den nye E6 sør for Trondheim. Steinene flyter som klinker-kuler. Mangel på nullstoff/finstoff gjør at dekket ikke bindes så lett. Derfor må maskinfører Bjørn Lerstadgrind kjøre noen ekstra ganger over pukken, for å gjøre underlaget godt nok for lastebilene.

Bygger motorvei uten sprengt stein

GARANTERER TOPP KVALITET PÅ NY E6

Sør for Trondheim bygges ny E6 strengt etter nye krav i Håndbok 018. Da jobben startet sto det 0-500 i kontrakten. Nå er det strikt 22-250 som gjelder. Det er entreprenør Reinertsen godt fornøyd med.

Tekst og foto

| HARALD VINGELSGAARD

TILLER: Motorveien E6 sør for Trondheim bygges på en ny måte, etter skjerpede krav fra Vegvesenet. All masse i forsterkningslaget består av spesiallaget grov puk, det vil si steiner mellom 22 millimeter og 250 millimeter.

– Jeg garanterer at det ikke blir setninger og telehiv i denne veien, sier prosjektleder Lars Jørgen Sivertsen i firmaet Reinertsen som har hovedentreprisen. Vi befinner oss på Tiller ved det store kjøpesenteret City Syd, om lag en mil sør for Trondheim. En traktor spyler store mengder vann på pukken, før et nytt lag leg-

ges på. En gravemaskin jevner kanten inn mot midtdeleren. En bulldoser skyver utover puk som kommer tilkjørt med store lastebiler. Tilsynelatende et vanlig veianlegg. Men pukken er spesielt tilpasset Vegvesenets nye regler for bygging av forsterkningslag.

Plutselig forandring

– Vi startet med denne jobben i oktober 2011. I kontrakten stod det at vi kunne bruke sortert sprengt stein mellom null og 500 millimeter. I ettertid, før vi begynte å legge forsterkningslaget, ble det gjort endringer, forklarer Sivertsen. Vegvesenet bestemte i fjor at

NY: Her er den nye motorveien på Tiller sør for Trondheim. Nordgående løp til høyre er ferdig. Sør-
gående løp komprimeres med valsetog.

sprengt stein er forbudt å bruke som forsterkningslag ved bygging av veier i Norge. Dermed samarbeidet Reinertsen, Vegvesenet og Franzefoss Pukk, som leverer massen, om å finne på noe smart. Det endte med kvaliteten 22 millimeter til 250 millimeter. Det vil si at all stein som kjøres til forsterkningslaget er innenfor disse kravene, knust og målt på det store anlegget til Franzefoss som kun ligger noen kilometer fra stedet hvor motorveien bygges.

Veldig bra

– Hva synes du om de nye reglene for bygging av forsterkningslag i veien?

– Veldig bra. Vi unngår nullstoff og store steiner, forklarer Sivertsen. Nullstoff vil si fin sand og masse med partikler opptil 22 millimeter i dette tilfellet.

– Steinen vi får tilkjørt er god å jobbe med, spesielt for bulldo-

seren. Og når man unngår store steiner, blir det mer skånsomt mot installasjoner som vi fyller masse inntil eller over. Tidligere kunne store steiner komme i klem mot kummer, rør eller andre ting og skade disse.

– Hvordan blir kvaliteten på veien som bygges slik, sammenlignet med den gamle måten?

– Veien blir bedre, sier Sivertsen. De unngår at fin sand nede i veien blir vasket vekk, at det blir hulrom i veien, og dermed reduseres faren for eventuelle setninger.

Med kun steiner mellom 22 millimeter og 250 millimeter blir det heller ikke fare for at vann samles i veien. Dermed unngås telehiv.

Slik bygges veien

Store mengder masser ble fjernet der den nye motorveien sør for Trondheim bygges. Både myr, leire, gammel asfalt, grus og pukk fra gamleveien måtte kjøres vekk.

Kontrakten mellom Vegvesenet og Reinertsen på E6 sør for Trondheim omfatter følgende:

- * 1170 meter ny E6, firefelts.
- * 490 meter overgangssoner mellom ny og eksisterende E6.
- * 300 meter opprusting og nybygging av Senterveien (en stikkvei mot et stort område med kjøpesentre, blant annet City Syd).
- * To rundkjøringer.
- * 1950 meter ramper.
- * 1100 meter gang- og sykkelvei.
- * Fire vegbruer og en gang- og sykkelveibru.
- * Drens og overvannsledninger.
- * Omlegging av VA-ledninger.
- * Tilhørende forberedende arbeider, kabel- og ledningsarbeider.
- * 1400 kvadratmeter støyskjerm.
- * Opparbeidelse av grøntanlegg og sideterreng.
- * Riving av en bensinstasjon, inkludert fjerning av forurensede masser.
- * Riving av en vegbru og en gang- og sykkelunell.

UTVALG: Prosjektleder Lars Jørgen Sivertsen i Reinertsen med en av de største steinene og noen av de minste.

TRAVELT: Full fart med anleggsarbeid på ny E6 på Tiller i Trondheim.

Den nye motorveien bygges lag på lag. Først et forsterkningslag. Den nederste delen av forsterkningslaget, med den grove pukken, er 1,2 meter. Dette legges ut i to lag som er omtrent like tykke. Det første laget komprimeres ikke, men det andre laget komprimeres med et 17 tonn Cat valsetog. Reinertsen har funnet fram til at det trengs en overhøyde på mellom 15 og 20 centimeter. Overhøyden tilsvarer det som blir komprimert av valsen.

Tettere

Over det 1,2 meter høye forsterkningslaget med 22-250 pukk, blir det lagt et øvre forsterkningslag på 20 cm. Heller ikke her skal det være finstoff, og det benyttes 22-90 mm pukk.

– Øvre forsterkningslag legger vi ut i ett lag med høvel og komprimerer med valse.

Dyktig

Sivertsen er imponert over maskinførerne som kjører høvelen og

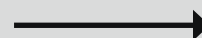
FORBUD MOT SPRENGT STEIN I

Statens vegvesen har innført forbud mot å bruke sprengt stein i forsterkningslag, etter problemer med telehiv mange steder i Norge. Mest kjent er den nye E18 i Østfold, en vei som måtte graves opp igjen. – Sprengt stein gir for stor risiko for store steiner og for mye finstoff i massen. Vi krever derfor nå at steinmaterialer til forsterkningslag skal produseres ved kontrollert produksjon med grovknusing og utsiktning av finstoff, sier sjefingeniør Jostein Aksnes i Vegdirektoratet. Tydelig Forbudet mot sprengt stein gjelder for hele Norge og ble innført i fjor. Dette forbudet

er en av flere endringer som Vegdirektoratet har gjort for å tydeliggjøre hvordan veier skal bygges etter kravene i vegnormalene. Noen av endringene er gjort, andre kommer i løpet av året. – Vi har fått kritikk fra prosjektører både internt i Vegdirektoratet og fra firmaer eksternt, fordi de mener kravene til frostsikring ikke er tydelige nok i reglene for vegbygging. Dette gjør vi noe med i den pågående revisjonen av Håndbok 018, sier Aksnes. Denne håndboken er som en bibel for vegteknologer. I håndboken finner man nærmest alt man trenger å vite, ned til min-

ste detalj. – Håndbok 018 gir sentrale bestemmelser for funksjons- og kvalitetskrav knyttet til vegens over- og underbygning, utforming av grøfter og sideterreng, samt dimensjonering og fundamentering av diverse vegutstyr, står det på hjemmesiden til vegvesenet. Kapittel fem er spesielt interessant for oppbygging av veien, sier han. Frostsikring På E6 sør for Trondheim legges både et øvre og et nedre forsterkningslag. Det nederste laget fungerer her som frostsikringslag og består av steinmaterialer som er knust og siktet. – Krav til steinmaterialer i

frostsikringslag er et viktig tema i den pågående håndbokrevisjonen, sier Aksnes. Frostsikringslaget må være homogent og gi tilfredsstillende frostmotstand for å unngå problemer med ujevne telehiv. De kommende kravene vil være innrettet på å ivareta disse egenskapene. – Per i dag er det fortsatt tillatt å bruke sprengt stein innenfor spesifikke regler med hensyn på største steinstørrelse og finstoffinnhold, men kun i frostsikringslag og i fylling. Aksnes fastslår at Vegvesenet har oppdaget feil i forster-

VANNES: En traktor sprer vann ut over pukken, før den komprimeres med valsetog.

bulldoseren.

– Maskinførerne er kjempeviktige for oss. Og vi er veldig godt fornøyd med jobben de gjør, sier han. Noen har de selv, noen er innleide underentreprenører. Vi har geometrisk kontroll. Om det oppstår ujevnheter, må disse rettes opp etterpå. Det har heldigvis sjelden vært behov for oppretting. Ved oppretting, må man rufse opp det øverste laget, noe som gir ekstra arbeid. Vi har vært veldig nøye med å legge på riktig

mengder masse første gang, sier Sivertsen.

Han legger også vekt på at massene blir snudd når doseren skyver og vender pukken ved oppbygging av forsterkningslaget. Med denne metoden blir steiner av forskjellige størrelser blandet. – Vi unngår ensartet masse. Veien blir sterkere, legger han til.

Lærerikt

Når Reinertsen har bygget ny E6, har de hele tiden forsøkt å lage

så lange strekninger sammenhengende vei som mulig. Ikke 100 meter nå, og 100 meter senere. Da vi var på besøk på forsommeren, var halvparten av motorveien ferdig og i bruk, med et felt i hver retning. Midtdelerne var på plass. – Vi skal levere anlegget ferdig til Vegvesenet 24. oktober 2013, sier Sivertsen.

Parsellen på 1 km er sør for byen, mens parsellen som ble rammet av den tragiske

dødsulykken under støping i vår ligger nord for byen. De to parsellene er separate prosjekter, begge med Reinertsen som hovedentreprenør. Vegvesenet legger selv det øverste laget med asfalt. Så vil tiden vise om man slipper telehiv og setninger på denne motorveien som bygges etter de nye og strengere kravene til Vegvesenet.

FORSTERKNINGSLAG

kningslaget til mange veier i Norge, etter telehiv som følge av store steiner og for mye finstoff. Det mest kjente eksemplet er E18 i Østfold. Der måtte veien graves opp igjen. Nede i forsterkningslaget ble det funnet en flere meter stor stein. Problemene oppsto i Spydeberg kommune, på den nyeste delen av E18 gjennom Østfold. Strekningen Krosby–Knapstad sto ferdig i november 2010, og bare fire måneder senere ble det påvist telehiv. I fjor gikk Statens vegvesen til søksmål mot AF Gruppen i denne saken. Slike problemer vil Vegvesenet unngå for fremtiden. Derfor kom forbudet mot bruk av

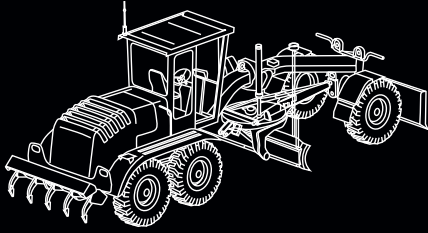
sprengt stein i forsterkningslag på norske veier. Og derfor kommer innskjerping og tydeliggjøring av kravene til frostsikring.

– Ved bruk av sprengt stein har det vært vanskelig for Statens vegvesen som byggherre å ha god nok kontroll på at materialkravene er oppfylt, sier Aksnes. De nye kravene vil kunne medføre at vegbygging blir noe dyrere. Men Vegvesenet tror disse ekstra kostnadene kan spares inn igjen ved mindre behov for vedlikehold og lengre holdbarhet på veiene.

Mer informasjon: www.vegvesen.no

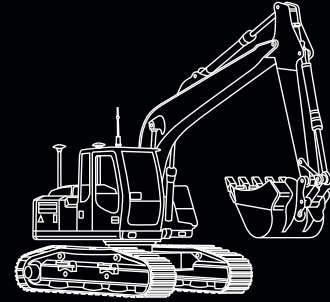

LÆRDOM: Jostein Aksnes i Vegdirektoratet orienterte om de nye kravene i Håndbok 018 på Anleggsdagene i januar. Erfaringer fra E18 i Østfold (bildet) har vært viktig lærdom. (Foto: Jørn Sørderholm)

3D maskinstyring
med GPS, mmGPS
eller totalstasjon

2D maskinstyring
med laser,
ultralyd og tverrfall

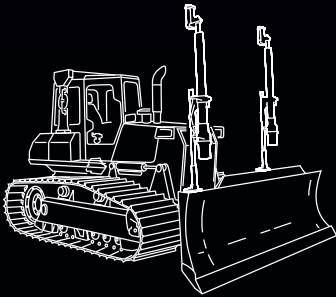

3D GPS
maskinstyring

2D maskinstyring
med enkel
eller grafisk display

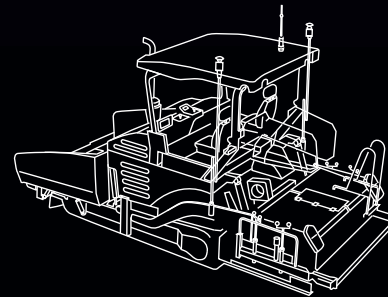

Full kontroll.

3D maskinstyring
med enkel GPS
eller dobbel GPS
eller totalstasjon

2D maskinstyring
med enkel eller
dobbelt lasermot-
taker og tverrfall

3D maskinstyring
med mmGPS
eller totalstasjon

2D maskinstyring
med ultralyd,
skanner og tverrfall

Get Connected... sitelink®

10 tonn pukk i ett jafs

HØYT: Maskinfører Kurt Tillerbakk arbeider høyt over bakken i den nye Cat 390 D. Der nede ser vi anleggsleder Sturla Nyutstumo foran den store skuffa.

Franzefoss sin nye kjempegraver flyttet 70 000 tonn fjell på én måned. Det gir mer effektiv pukk-levering.

Tekst og foto

HARALD VINGELSGAARD

TRONDHEIM: Franzefoss Pukk kjøpte en ny gigantisk gravemaskin, Cat 390 D med seks kubikkmeter stor skuffe. Hensikt: Å levere nok masse til anleggsbransjen i Trondheim-området. Vi befinner oss i pukkverket til Franzefoss Pukk i anlegget på Vassfjellet sør for Trondheim. Dagen før vi var på besøk

sprengte de fjell. De store sprengte steinene lastes med gigantgravemaskina over på dumpere og lastebiler som kjører massen og tipper den i ei sjakt. Under sjakta er det knuseverk i tre trinn som gir forskjellige størrelser på steinene. Franzefoss sin gamle gravemaskin var på 60 tonn med ei skuffe på tre kubikkmeter. – Den ble for liten for oss. Den hadde ikke stor nok kapasitet til lastebilene og dumperen

som kjører stein til sjakta, sier anleggsleder Sturla Nyutstumo.

Sterk vekst

Anleggsbransjen er i sterk vekst i Trondheim. Det trengs store mengder masse til veibygging, nye boligfelt og mye annet. Franzefoss Pukk fryktet at de ikke kunne levere nok med den gamle gravemaskinen. Derfor kjøpte de en ny med mye større kapasitet i fjor. – Den nye maskinen er mye mer

effektiv. Nå blir det ikke så mye press og kav, sier Nyutstumo. Da vi var hos Franzefoss Pukk kjørte lastebiler nærmest i kø inn til pukkverket for å hente sand, pukk og annen masse. Samtidig lastet den nye, store gravemaskina sprengt stein for fullt oppe i grustaket. Franzefoss Pukk sin nye Cat 390 D veier 95 tonn og skuffer mer enn 10 tonn (10 000 kilo, ja) i ett jafs. – Når dere har en graver med

DIGPILOT

MASKINSTYRING 2D OG 3D

NYHET! Verdens eneste! Alt i en boks!

DigPilot 2 antenne GNSS Rover

- Sømløs dataflyt fra DigPilot - Rover - Internett
- Radio og internett modem innebygget
- Utviklet og produsert i Norge av Gundersen & Løken AS

Ring for introduksjonstilbud 22 81 39 90

Vår egen DigPilot laserserie.
Meget god kvalitet til en gunstig pris!

Theis TPL1N

Theis TPL2N

Theis TPL2N
Tofallslaser med autoslope,
fjernkontroll og kikkersikte

Theis Quickset.
Planlaser.

DigPilot
GNSS Rover

Alle lasere kommer i koffert
med lader og mottaker.

Service - Salg - Utleie

Drop-in service

Fra klokka 07.00 til 09.00 utfører vi kontroll og justering av instrumentene dine mens du venter.

Gundersen & Løken AS

Postboks 53 Lindeberg
Besøksadresse: Jerikoveien 26
info@gl-instrumenter.no

1007 OSLO
22 81 39 90
www.gl-instrumenter.no

dobbelt så stor kapasitet som den gamle, blir vel prisene på masse lavere til anleggsbransjen?

– Prisen har ingen sammenheng med ny eller gammel maskin.

Massene vi selger varierer svært mye i pris, avhengig av kvaliteten, sier Nyutstumo. Han peker også på at det er skarp konkurranse mellom de tre selskapene som leverer masse i Trondheim. Tilbud og etterspørsel styrer massemarkedet - som alle andre markeder.

Dyr maskin

Den nye gravemaskinen kostet 6,3 millioner kroner da de kjøpte den i fjor.

– En stor investering, sier Nyutstumo.

En ny skuffe koster bortimot en halv million kroner. Og skuffa slites raskt. Maskinen brukes så mye at Franzefoss Pukk regner

med å kjøpe ny skuffe allerede neste år.

Franzefoss Pukk selger enorme mengder masse. I sommer har det vært rekordmye, med om lag 115 000 tonn i løpet av en måned fra midt i mai til midt i juni. Av dette har den nye gravemaskina løftet 70 000 tonn sprengt fjell over til lastebilene og dumperen.

Fine dager

Cat 390 D kjøres av gravemaskinfører Kurt Tillerbakk.

– Denne store gravemaskina er roligere og triveligere å arbeide i, sammenlignet med mindre gravere. Det er mindre støy. Og den står mye stødigere, den gynger ikke så mye. Alt flyter mye lettere. Jeg har fine dager i maskina, sier Tillerbakk.

Franzefoss Pukk mener Cat 390 D var en vellykket investering for å betjene anleggsbransjen i Trondheim og omegn.

PUKK: Anleggsleder Sturla Nyutstumo foran det store området til Franzefoss Pukk i Vassfjellet på sørsiden av Trondheim.

LASS: Sprengt stein fra fjell leses over til lastebiler og dumperen.

Telenor presenterer

4G

RASKERE NETT

Telenor presenterer en helt ny generasjon Mobilt Bredbånd. 4G betyr mer fart, flere muligheter og mer moro. Nå får du 4G i de største byene, og vi fortsetter utover landet. Følg med på **telenor.no** eller send **SMS** med kodeord **4G** til **2244**.

Rabatt på tjenester fra Telenor

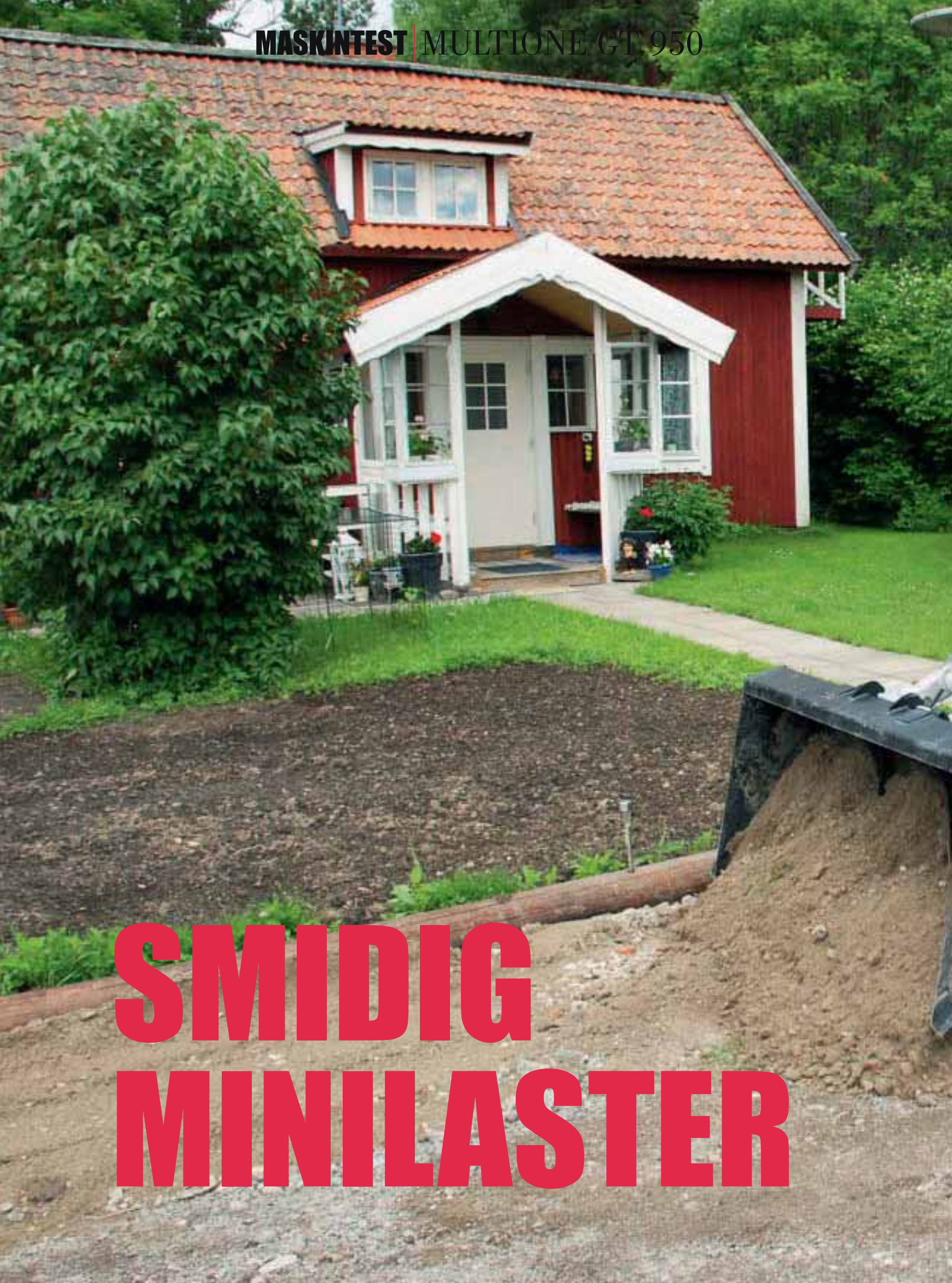
MEF har en rammeavtale med Telenor. Medlemmer i MEF får gunstige rabatter på:

- Mobiltelefoni
- Mobilt Bredbånd
- Mobilt Bedriftsnett / Proffnett
- Bredbånd
- Fasttelefoni

For mer informasjon om priser og betingelser ta kontakt med kundeservice på telefon 09000 eller en av Telenors mange forhandlere.

MASKINTEST | MULTIONE GT 950

**SMIDIG
MINILASTER**

VILLAVEI: Vi testet den lille redskapsbæreren Multione GT 950 på reparasjon av en villavei.

Multione er en liten servicemaskin det er lett å arbeide med. Forutsatt at man velger riktige oppgaver til den. Den gjør det best i trange forhold.

TELESKOP: Kabelstigen med hydraulikkslangene havner midt i siktfeltet. Men det venner man seg til.

MOTOREN: En firesylindret Yanmar på 49 hk.

Karakterboka

Hytte	
Sikt	4
Plass	4
Ergonomi	4
Instrumentering	4
Inneklima	2,5

Hydraulikk

Følsomhet	4
Raskhet	4
Styrke	4

Transporthastighet

4

Service

Daglig tilsyn	3
Tilkomst service	4,5

Totalt snitt

3,8

Tekniske data

Driftsvekt	1 675 kg
Motor	Yanmar
Effekt	36 kW / 49 hk
Kraftoverføring	Hydrostatisk
Hastighet	12 (lav)/25 (høy) km/t
Skuffevolum	280 liter
Tipplast	1 800 kg (med motvekt)
Løftekraft	2 300 kg
Brytekraft	1 600 kg
Lydnivå hytte	83 dB
Eksternt lydnivå	101 dB

Standard utstyr

- Utvendig hydraulikk. 3 pumper, 80 l/min.
- Gassdempet førerstol.
- Teleskopbom.
- Flytstilling.
- Arbeidslys.
- 4WD antispinnventil.

Grunnpris: Kr 322 590,- (eks mva)

Mer informasjon: A-K Maskiner AS. www.a-k.no

ADKOMST: Servicetilgangen er god. Men det er unødig knotete at motorlokket må åpnes med skrutrekker.

Maskintester

| ROBERT NYLUND

Foto

| LARS-OLOF TANDBERG

+ Kult utseende
+ Allsidig
+ Smidig
+ Hurtigkobling på hydraulikken

- Treg spak
- Høyt lydnivå
- Speilplassering
- Manøvrering av utskyt

Dette er en annerledes maskintest. Multione er en kompaktlaster, en maskintype vi aldri har testet tidligere. Det er også en redskapsbærer med mange muligheter, takket være drøyt 50 redskap. Foruten skuffer og gafler finnes det blant annet graveaggregat, asfaltsag, stubbefres, piggehammer, gressklipper og vibra-plate.

ALLSIDIG: Vaktmestere og anleggsgartnere er noen av dem som vil ha nytte av den lille maskinen.

Multione GT 950 er først og fremst en liten servicemaskin for arbeid på trange områder. Den kan for eksempel brukes til feiing, klipping av mindre gressarealer og snørydding i boligfelt, på sykkelveier og oppkjørsler. Maskinen er også godt tilpasset pallehåndtering, med god parallellføring.

Hytte

Sikten er veldig bra i maskinen. Hytta består nesten utelukkende av glassruter, helt ned til gulvet på venstre side. Derfor er det synd at speilene sitter så høyt opp. De burde vært flyttet ned, slik at føreren kunne se bakhjulene uten å måtte vri hodet oppover.

Kabelstigen som beskytter hydraulikkslangene til løfteaggregatets teleskopdel havner i blikkfangeren når aggregatet er inntrukket. Det forstyrrer i begynnelsen, men siden tenker man ikke på det. Mer alvorlig er det at føreren ikke ser skuffeskjæret, og må føle seg fram når skuffen er parallelt med bakken. Det burde vært en slags indikator et sted, eller skuffen kunne vært laget med lavere bakkant og lengre skjær. Men sammenlagt er sikten likevel riktig god.

Instrumenteringen er lett tilgjengelig. Manøverspaken er litt tungstyrt når man skal fylle eller tømme skuffen. Teleskopaggregatet kjøres inn og ut med to knapper på styrespaken. Her ville vi heller foretrukket proporsjonalstyring med rulle. En mykere sleide hadde gjort teleskopkjøringen mindre rykkete.

Ettersom man ofte må ned i lav hastighet for å gå inn i en materialhaug hadde vi foretrukket å ha skifte mellom lav og høy fart i styrespaken. I denne maskinen må man slippe spaken for å trykke på en knapp.

Med så store glassflater i hytta på en liten maskin kan det fort bli varmt. Aircondition hadde vært greit, men det står ikke på utstyrslista.

Hydraulikk

Maskinen kjennes bra og følsom å jobbe med, og den er veldig sterk til å være en totonner. Vi testet den blant annet med reparasjon av en villavei, og der fungerte den aldeles utmerket til både bæring av materialer og planering. Vi testet den også med klippeaggregat, og det fungerte utmerket på mindre gressarealer.

Motor og drivlinje

Hastigheten på 25 km/t er tilstrekkelig. Spesielt ved kjøring på ujevnt underlag, da det kan bli litt skumpete på grunn av den korte akselavstanden. Det er veldig sjelden man behøver å kjøre med full gass, noe som bidrar til å spare drivstoff.

Styringen er ganske direkte, og det tar en stund å venne seg til den. For en fører som har kjørt stor hjullaster er det uvant å sitte foran midjen. Bakvogna svinger ut til sidene, og det gjelder å se seg for så man ikke kjører på noe eller noen.

Lydnivået er høyt både i hytta og utenfor. I henhold til sikkerhetsforskrifter skal føreren bruke hørselvern. Men hvordan blir det for dem som befinner seg rundt maskinen?

Service og daglig tilsyn

Denne maskinen er ganske lett å mekke på. Plastdekslene rundt motorrommet er lette å ta bort, og alt sitter lett tilgjengelig. Litt synd at det kreves en skrutrekker for å åpne motordekselet. Det burde vært en vriknott i stedet. Ellers er det en fare for at det daglige tilsynet blir hoppet over.

Når utstyret teller!

20 år!

Tlf.: 64 83 65 30 - www.mogk.no

HYSTER-ISK LØFTEEVNE

En Hyster gaffeltruck var i gamle dager selve symbolet på kvalitet og løfteevne. Det er også en forløper til velkjente Bomag. Denne ble lenge brukt på Moss havn, og senere berget av Helmer Grinderud.

TUNGT: Den store Hyster-maskinen fra Moss Havn har ingen problemer med å løfte en stor buss 6,4 meter over bakken. Maskinen kan løfte opptil 30 tonn. Maskinen ble kjøpt inn ny til Moss Havn i 1966. Der var den i drift til den ble utrangert på slutten av 90-tallet. Helmer Grinderud overtok den for 12-13 år siden.

Byttet motor: En eller annen gang har den originale motoren blitt byttet ut med denne Scanidamotoren. Motoren er ikke veldig sprek, men gir 150 hestekrefter.

Tekst og foto **| STEINAR SUND**

LAMPELAND: Helmer Grinderuds eksemplar er trolig et av få som er igjen i landet. Maskinen ble kjøpt ny til Moss havn i 1966 og har en løfteevne på 30 tonn og en rekkevidde på 6,4 meter. Den kunne dermed stable containerne ganske høyt. På kaianlegget til Moss havn har gaffeltrucken blitt brukt til å løfte alt mulig, ikke minst store lastecontainere som ble losset av og på båtene som lå til kai.

Skulle skrotes

Grinderud forteller at gaffeltrucken var i god stand, men at den på et tidspunkt ble tatt ut av bruk rett og slett fordi det ikke var så mye bruk for denne typen løftmaskiner lenger.

– Det har blitt mer og mer slutt på gaffel-løft på havneanlegg. I dag finnes det nesten ikke gaffeltrucker igjen der, forteller han.

Grinderud tror maskinen har blitt utrangert av den grunn. Da en venn av Grinderud kom over den, var den satt bort til skroting. Dette fikk han imidlertid forhindret, og det ble ordnet slik at Grinderud kunne overta den. Dermed kom den til Lampeland i Flesberg. Der holder Grinderud til med virksomheten sin, som blant annet består i reparasjon av anleggsmaskiner og tilpasning av ulike typer maskiner til spesialoppdrag. Grinderud er imidlertid også historisk interessert og samler på gamle

maskiner, blant annet for å ta vare på den delen av historien som disse gamle maskinene representerer.

Den gamle gaffeltrucken viste seg å være i meget god stand. Grinderud gikk nøye over den og fant også at motoren på et eller annet tidspunkt hadde blitt byttet. I dag har den en Scandiamotor på 150 hestekrefter, noe som egentlig ikke er all verden for en slik maskin.

– Motoren var ikke så sprek, men ellers var den i god stand og det var ikke nødvendig å gjøre så mye med den, forteller maskinreparatøren fra Flesberg.

Startet med tømmerløft

Grinderud tror ikke det har vært mange slike maskiner i Norge. Han tror maskinen er ganske sjelden. I gamle dager var Hyster i følge ham det beste du kunne få for penger. Grinderud vet om noen andre Hyster-maskiner også, men de er mindre og har ikke så stor løfte-evne.

– Det er nok ikke mange slike igjen. De fleste er nok skrotet, sier han og er litt oppgitt over at de store selskapene er så slappe når det gjelder å ta vare på disse gamle klenodiene.

Det amerikanske selskapet som produserte Hyster-maskinene ble grunnlagt i 1929 under navnet Willamette Ersted Company i Portland Oregon og startet med å produsere løftmaskiner til bruk i tømmerindustrien i det nordvestlige stillehavsområdet. Det var de to selskapene Electric Steel Foundry og Willamette

Iron & Steel Works som gikk sammen om å etablere selskapet blant annet for å møte noen av behovene til tømmerindustrien.

Selskapet spesialiserte seg på å produsere gaffeltrucker i forskjellige størrelse og med forskjellig løfteevne. Hyster ble snart kjent for solid kvalitet og gode løfteevner. Navnet Hyster henspiller på arbeiderne som skal ha pleid å rope “Hoist’er” når en ny last var klar til å løftes. Selskapet ble omdøpt til Hyster Company i 1944 og dette navnet har fulgt produktene i årene siden.

I 1989 ble selskapet kjøpt opp av NACCO Materials Handling Group (NMHG), som fortsatte å markedsføre produktene under Hyster-navnet. I dag produserer Hyster Company fortsatt løftmaskiner, men også en del andre typer maskiner som valser for komprimering av jord, avfall og asfalt. Til tross for at de i dag også produserer en lang rekke type maskiner, har de gjort seg spesielt bemerket for sine gaffeltrucker.

I dag har selskapet baser i alle verdensdeler og leverer både gaffeltrucker og andre typer maskiner over hele verden. Hyster ble etter hvert absorbert inn Bomag America / Komprimering America (nå kjent som HYPAC). Noen modeller, inkludert en liten artikulert dekk roller som i dag selges under Hypac er i virkeligheten en original etterkommer av Hyster maskinen.

TOPCON
RL-H4C PLANLASER

LONG
RANGE

5 YEARS
TOPCON
GUARANTEE

RL-H4C er en robust planlaser med lang rekkevidde i et moderne design. Hurtige selvnivelleringsmotorer sparer tid under oppstilling og gir høy kvalitet på nøyaktigheten.

9.900,-

- Manuelt fall +/- 5%
- Nøyaktighet: 1,2mm på 30 meter
- Rotasjonshastighet: 600 RPM
- Rekkevidde: 800 meter i diameter
- Opptil 120 timer driftstid (alkaliske batterier)
- Robust og vanntett konstruksjon (IP66)
- Maskinkontroll kompatibel
- 5 års garanti!
- Selvnivellerende
- Leveres i koffert med mottaker og brakett
- + Oppladbart batteri og lader (opptil 65 timers driftstid)

TOPCON
RL-SV2S TOFALLSLASER

LAZER ZONE

RL-SV2S er en tofallslaser med høy nøyaktighet og en fleksibilitet utover det vanlige! RL-SV2S har også vertikal funksjon, bakgrunnsbelyst grafisk display og fullfunksjons fjernkontroll.

17.900,-

- Tofall +/- 15%
- Nøyaktighet: 1,2mm på 30 meter
- Rotasjonshastighet: 300 og 600 RPM
- Rekkevidde: 800 meter i diameter
- Opptil 120 timer driftstid (alkaliske batterier)
- Robust og vanntett konstruksjon (IP66)
- Maskinkontroll kompatibel
- 5 års garanti!
- Selvnivellerende
- Leveres i koffert med mottaker og brakett
- + Fjernkontroll
- + Oppladbart batteri og lader (opptil 65 timers driftstid)

TOPCON LASERE

Topcon TP-L4B

Tøft og robust rørleggingslaser fra Topcon med 5 års garanti! Nøyaktighet 2,4mm/50m. Fall fra -15% til +40%. Gassfylt helstøpt hus i aluminium. Leveres med målskive, fjernkontroll, oppladbare batterier og lader.

Topcon RL-200 2S

Helautomatisk tofallslaser fra Topcon med 5 års garanti! Nøyaktighet 1,7mm/50m. Rekkevidde 1100m i diameter. Vannrett konstruksjon (IP66). Fall fra -5% til +25% i Y-aksen og -10% til +10% i X-aksen. Leveres i solid koffert med fjernkontroll, mottaker, brakett, oppladbare batterier og lader.

Topcon RL-100 2S

Helautomatisk tofallslaser fra Topcon med 5 års garanti! Nøyaktighet 2,4mm/50m. Rekkevidde 770m i diameter. Vannrett konstruksjon (IP66). Fall fra -5% til +25% i Y-aksen og -10% til +10% i X-aksen. Leveres i solid koffert med fjernkontroll, mottaker, brakett, oppladbare batterier og lader.

Topcon RL-H3D Taurus

Helautomatisk planlaser fra Topcon. Nøyaktighet 2mm/20m. Rekkevidde 300m i diameter. Vannrett konstruksjon (IP56). Leveres i solid koffert med mottaker og brakett.

Topcon LS-B10

Mottaker som kan brukes både som maskinmottaker og håndmottaker. Kraftig magnetfeste, mottakerområde 18cm/270°, 4 nøyaktighetsgrader, bruker 3 stk AA batterier.

TOPCON MASKINMOTTAKERE

Topcon LS-B100

Avansert teknologi, gunstig pris. Lasermottaker for doser, vegghovel og gravemaskin med 5 års garanti. Alle LS-B100 / LS-B110 mottakere er utstyrt med festebrakett, 360° mottaksområde, justerbar "on-grade" montering og er vann- og støvtett. Flerfarget LED-display med kraftig lys.

Topcon LS-B110

Er lik LS-B100 men har i tillegg vertikal-indikator og mottakshøyde på hele 250 mm.

Topcon LS-B110W

Er lik LS-B110 men har i tillegg mulighet for tilkobling av fjerndisplay (RD-100W) for trådløs overføring av måleresultat.

Magnetfeste

Kraftig magnetfeste for LS-B100 / LS-B110 serien. Rørlengde 86cm.

Topcon RD-100W

Viser resultatet trådløst fra maskinmottakeren i f.eks. førerhuset på gravemaskinen. Produktiviteten øker som et resultat av at maskinføreren fokuserer på signalene han får inne i maskinen. Kan brukes mot LS-B110W og LS-B10W.

SJEF: Nils Arne Dvergsdal var 20 år da han overtok firmaet etter faren.

”
**De som har gått mange år på skole
er ikkje bedre eller flinkere enn de
med praktisk erfaring**
”

Nils Arne Dvergdsal

UNG SJEF

Nils Arne Dvergdsal storkoste seg som maskinfører i farens firma. Men da pappa Ottar døde måtte 20 år gamle Nils Arne ta over firmaet.

Tekst og foto

| JØRN SØDERHOLM

HEMSEDALSFJELLET, i slutten av mai: Det lå i kortene at Nils Arne Dvergdsal (24) en dag skulle ta over familiebedriften Ottar Dvergdsal AS. Men måten og tidspunktet ga noen erfaringer han og familien gjerne skulle vært foruten.

– Det har ikke vært 07-15 arbeidsdager og -uker. Da han døde var det ikke så enkelt å få tid til å sørge. Men det var kanskje på en måte bra óg, sier Nils Arne Dvergdsal.

Vi setter fra oss bilen på en parkeringsplass der anleggsveien tar av fra RV 52 over Hemsedalsfjellet. Setter oss inn i Dvergdsals røde Hilux og kjører nordover, i retning Eldrevatn kraftverk, på grensen mellom Buskerud og Sogn og Fjordane. Her gjør Ottar Dvergdsal AS anleggsarbeider for Veidekke, i forbindelse med en kraftutbygging for Østfold Energi.

Mai

Det er en av de siste dagene i mai, og fortsatt tidlig på sesongen for entreprenører som jobber med kraftanlegg på fjellet, 1250 meter over havet.

Den røde Hiluxen er ett år gammel. På det året har den gått 50 000 kilometer. I tillegg har Dvergdsal sittet mange timer i maskiner.

Far og grunnlegger Ottar Dvergdsal døde sommeren 2009. Da var Nils Arne 20 år. Dvergdsal senior fikk konstatert kreft i bukspyttkjertelen i 2007.

– Det er av de farligste krefttypene du kan få, seier de som har greie på det. Men han ble frisk igjen, og jobbet for fullt... Eller, han jobbet jo mens han var syk også... Det er ikke så godt å si hvordan han hadde det. Han klaget ikke, uansett hvor galt det var. Han var frisk i ca et år, og så fikk han tilbakeslag. Då fikk han det i skjelettet. Da gikk det ganske fort. Han døde 1. juni 2009.

– Da var du 20 år gammel...?

– Ja, jeg hadde akkurat fylt 20. En uke før.

– Hadde du rukket å forberede deg på å ta over?

– Jeg hadde jo vært med ham på jobb så lenge jeg kan huske, og før det. Det kom jo brått på. Jeg greide ikke å se for meg livet uten han, selv om jeg visste han var veldig syk. Men vi har jo mange flinke, erfarne folk i arbeid. De står på og hjelper til. Nå har vi holdt på fire år. Jeg synes selv det går bra.

Prosjektet

Han vil heller snakke om bedriften og prosjektet enn om hvordan han overtok etter faren, og hvordan han på fire år har inntatt en rolle med betydelig respekt blant kunder, ansatte og bransjekolleger.

PRESISJON: Det skal skytes berg i en rørgate. Johannes Åmot styrer boreriggen etter laseranvisning.

– Det kan ikke være lett for en 20-åring å overta som leder for folk som har vært ansatt lenge med faren din som sjef. Hvordan har det vært?

– Atle Egge har vært med lengst, i ca 40 år. Og Stig Heggheim har vært ansatt i ca 26 år. Han fikk gullklokke i fjor. Og det er flere som har vært ansatt i mange år.

– Og det å skulle overta som leder for dem...?

– Ja, det er jo en problemstilling i seg selv. Det har ikke vært noe problem. Man må jo tenke seg om. Jeg er ikke den som går bort til en mann som har lang erfaring og er 30 år eldre enn meg, og sier at ”dette her det får ikke du til, du må gjøre sånn og sånn.” Man må være litt ydmyk, sier han.

– Faren din gikk bort, og du sto der som 20-åring. Det må jo ha vært tøft, menneskelig sett. Du står der med en sorg, og verden raser sammen rundt deg.

– Ja, det ikke enkelt. Det har vært mye og hardt arbeid.

– Hvordan fikser man det?

– Nei, det var jo rimelig tøft. Det kan de få prøve de som vil.... Han var mitt store forbilde.

Grøfter

Vi har i løpet av kjøreturen vært innom ytterpunktene på anlegget. Her er det mye grøfter som skal graves og tunneler som skal drives til rørgater. Nærmere bestemt 4 200 meter rørgater til DIN 1200 og DIN 1400 GRP-rør, samt mange kilometer kabelgrøft og to demninger i betong.

Grøftene er fra to til åtte meter dype, så det er store mengder masse som skal tas ut. En stund etter vårt besøk skal anleggets største maskin – en 40-tonner – belte seg de tre-fire kilometerne fra veien inn til anlegget. Selskapet har ti gravere, fra 8 til 40 tonn, to dumpere, to lastebiler, en borerigg og ”diverse annet”.

FLEKKEFJORD PRODUKTER AS

- gir deg gode opplevelser

www.graveutstyr.no

Besøk oss på stand nr. i 111

RASK LEVERING

Våre produkter blir produsert i Norge i RAEX 450 / Slitestål - Produsent av utstyr fra 0,5 til 55 tonns gravemaskiner

Flekkefjord Produkter AS - Svegeskogen 11 - 4400 Flekkefjord Tlf 38 32 70 70 post@graveutstyr.no

Man må være litt ydmyk.
Nils Arne Dvergsdal

GRAVER: Bjørn Hukset kjører en Volvo EC240C på prosjektet Eldrevatn Kraftverk.

Hvordan gjør Dvergsdal det med utskifting av utstyret?

- Hvis en maskin holder bra, så er det ingen grunn til å bytte. Det beste er å kjøre maskinen lengst mulig.
- Hva er et fornuftig timetall på en maskin før bytte?
- Det er alt etter slitasje. Rundt 8-10 000 timer er bra. Men det kan forekomme at vi bytter på 6 000 også.
- Hva er det som sliter mest?
- Hard graving i fjell, for eksempel. Det kan jo hende man får en stor reparasjon. Da kan de være bedre å kvitte seg med maskinen i stedet, og få en ny maskin på plass fort. I stedet for å stå og vente på reparasjoner, konstaterer han.

Ungdom

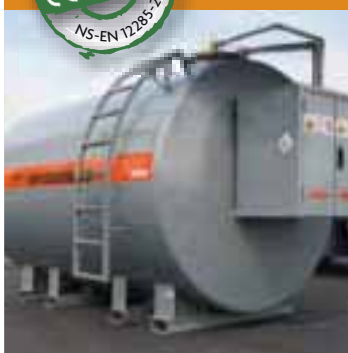
Hvis man teller opp personer i begynnelsen og midten av 20-årene i norsk anleggsbransje, så vil vi finne en overveldende majoritet gutter og jenter som sitter bak spaker, ratt og verktøy som ansatte i felt. Blant ledere og eiere er det heller få så unge.

Nils Arne Dvergsdal er bedriftseier og daglig leder i en virksomhet som i 2012 omsatte bortimot 19 millioner kroner. Bedriften har 12-14 ansatte på ca 16 maskiner og biler. Men han hiver seg gjerne i hytta på maskinen og kjører selv hvis anledningen byr seg.

VERA STÅLTANKER

- 1.500 – 50.000 L
- Over bakken eller nedgravd

VERA TANK

Tlf. 92 41 98 00
veratank.no
info@veratank.no

YDMYK: Å være ung leder i en entreprenørbedrift er krevende. En porsjon ydmykhet og erfarne medarbeidere er godt å ha.

Som ung entreprenør og leder balanserer han mellom å gjøre egne erfaringer og samtidig være ydmyk for at mange av dem han forholder seg til, både i og utenfor egen bedrift, har mer erfaring enn han selv.

– De som har gått mange år på skole er ikke bedre eller flinkere enn de med praktisk erfaring. Vi har mange ansatte med lang praktisk erfaring. Den erfaringen er ofte et viktig supplement til den teoretiske kunnskapen hos konsulenter og andre vi har med å gjøre, sier han.

– Hvor mye kjører du selv og hvor mye er du leder?

– Det er alt etter hva som står på. Det blir en god del timer ute i maskin, og en del sprengning. Men det blir en god del timer ute i maskin, og en del sprengning. Men det er om å gjøre å finne en balanse, da. Få gjort alt samtidig.

– Har du planer om å gjøre bedriften større?

– Nei, har ikke planar om å vokse så veldig mye mer. Men det er alt etter tilgang på arbeid. Og folk, ikke minst. Det er ikke enkelt å få tak i skikkelige folk, sier han.

Etter den brå overtakelsen av ansvaret i bedriften har tiden gått med til jobb. Utdanning har det blitt lite tid til, men han ser behovet for å styrke kompetansen i lederrollen.

– Jeg prøver å ta en del kurs. Jeg var med på Mellomlederskolen i MEF sist vinter. Greide nesten å fullføre, men så var det noe som dukka opp og gjorde at jeg ikke kunne fullføre. Jeg kommer nok til å gjøre ferdig Mellomlederskolen vinteren som kommer, og styrke kompetansen for øvrig.

Mor

Han er glad for å ha mor Kjellaug på kontoret. Hun hjelper til med det meste, og ivaretar mange viktige oppgaver i administrasjonen av selskapet.

I likhet med mange andre i bransjen er Dvergsdal temmelig frustrert over et tid- og energikrevende skjemavelde. Et monster som stadig vokser.

– Ja, det kan du si. Det har blitt voldsomt. Når datamaskina kom så skulle papirene vekk. Men det blir jo bare mere. For alt du har på data må du jo ha på papir i tillegg. Det blir alt for mye papir, i alle sammenhenger. Jeg håper den utviklingen snart snur.

I tillegg til arbeidet ute i felt må Nils Arne Dvergsdal selv ta seg av mye av papirarbeidet, både innenfor vanlig arbeidstid og på kveldstid. Bedriften bruker MEFs KS-system. Arbeidsdagene blir ofte lange, og han berømmer samboeren Ann Kristin Bruland for å vise stor tålmodighet.

Selskapet Ottar Dvergsdal AS holder til i Sunnfjord. Nærmere bestemt på Skei i Jølster, Sogn og Fjordane. Selskapet har for tiden mye jobb med kraftutbygging på fjellet mellom Øst- og Vestlandet. Selskapet har de siste 10-15 årene bygget bortimot 20 småkraftverk i samme område. Selskapet tar ellers på seg alt av anleggsrelatert arbeid.

– I hovedsak i nærområdet, men vi flytter oss når det er interessant. Våre folk har god kompetanse, sier Dvergsdal.

ZX135US-5

KORT, MED LANG REKKEVIDDE!

Min nye ZX135US-5 er en kjempemaskin. Hitachimaskinene har alltid skilt seg ut når det gjelder hydraulikk. Du skal lete lenge etter maskiner med samme hydraulikk - det finner du rett og slett ikke. Jeg trives best i Hitachimaskiner. Det var en av grunnene til at jeg kom tilbake til min nåværende arbeidsgiver - at jeg rett og slett savnet Hitachimaskinene. Maskinen har imponerende rekkevidde og er overraskende stabil til å være en korthekker. Kombinasjonen korthekk og lang rekkevidde gjør at jeg kommer til med maskinen så og si over alt. Den kommer jo frem på alle plassene vi før brukte 8-tonneren vår. Forbedringene fra serie 3 maskinene jeg har kjørt er først og fremst å finne i hytta. Det er stille og rolig. Plassen er god, setet veldig behagelig og displayet gir meg god oversikt.

Skulle jeg kjøpt meg maskin selv en gang, ville det blitt ei slik ei - uten tvill!

Patrick Lunde Nesne

Patrick Lunde Nesne
maskinsjåfør Wiggo Rønningen Maskin AS,
Nordre Osen.

NASTA®

NASTA AS, Bommestadmoa 8, 3270 Larvik
P.b. 2100 Stubberød, 3255 Larvik, t: +47 33 13 26 00
f: +47 33 11 45 52, www.nasta.no

AUTOMATIKK VAKTE

POSISJON: – Kan den kjøre mot CPOS, undrer Trond Klaveness. Thomas Edvardsen i Hesselberg forsikrer om at iMC-systemet kan snakke med alle posisjoneringssystemer.

INTERESSE

Nå var det med liten maskin og lett dosing av enkle masser under ideelle forhold. Jeg lurer litt på hvordan det vil være med grovere masser og stein.

Trond Klaveness

**Komatsus innebygde maskinstyringsautoma-
tikk kan plassere skuff og skjær automatisk.
Hvis konsulenten har gjort en skikkelig jobb.**

Tekst og foto

JØRN SØDERHOLM

GARDERMOEN: De som var på Bauma i vinter kunne se Komatsu nyvinning iMC (intelligent Machine Control) demonstrert på 18-tonnsdoserer 61 PXi og graveren PC 210 LCi. I juni fikk Hesselberg de to maskinene kjørt opp til et to uker langt besøk i Norge.

Hesselberg har et demofelt operativt i Veidekkes grustak på Hovinsmoen gjennom hele sommeren og høsten. Et par uker i juni var doseren og graveren fra Bauma på besøk på dette demofeltet. Noen hundre maskinfolk tok turen til feltet disse dagene.

AUTOMATISK: Doserer er leveringsklar med iMC-systemet. På graver er det litt mer komplisert. PC 210-en i bakgrunnen er Komatsus prototype.

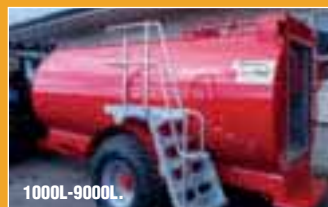
Fuel Proof

BAILEY

www.gimre.no

**Bailey Dumperhenger
Maskinhenger**

Fuel Proof er ledende i Europa på drivstoff tanker og har størst utvalg. Alle har dobbel bunn med 110 % oppsamling, låsbart pumpeskap. Lev med flere pumpe alternativer.

Kontakt oss for mer info, for å finne den mest optimale løsningen for dere.

Arvid Gimre tlf: 928 04 448

E mail: arvid@gimre.no

www.gimre.no

Timer

Trond Klaveness var en av dem. Han driver i eget firma, med en Komatsu D65 doser som eneste maskin, og med Scanlaser maskinstyringssystem. Klaveness leier seg ut på timer til Skanska Martinsen & Duvholt, og kjører på E18 Vestfold.

Den erfarne doserføreren mener det er en fordel å få antenne og kabler bort fra den utsatte plasseringen på doserskjæret, til en tryggere plassering på taket. Han fikk et godt inntrykk av det nye systemet.

– Utrolig fint! Det gikk mykt og fint, uten lugging eller ustabilitet i planeringen. Det var uvant å kjøre kun med gasspedal, uten bremsepedal. Nå var det med liten maskin og lett dosing av enkle masser under ideelle forhold. Jeg lurer litt på hvordan det vil være med grovere masser og stein, sa han etter prøveturen.

Demonstrerer: Anders Nordahl, Tommy Stranden og Terje Nyheim følger med mens Komatsus produktsjef for gravemaskiner demonstrerer.

Komatsus iMC-system er i prinsippet et "vanlig" maskinstyringssystem, som gir en

presis posisjon på maskinen og skuffen/skjæret i forhold til prosjektet. Men her er det noen

viktige forskjeller på Komatsus innebygde system og ettermonterte løsninger.

På bulldoseren er GPS-antennen montert på taket i stedet for på en mast på skjæret. Det gir en

Vinnerverktøy for bygg- og maskinentreprenør bransjen!

Zirius Entreprenør er en kraftpakke som dekker den økonomiske prosessen en prosjektfokusert bedrift har behov for.

- ✓ Prosjekt med delprosjekt og prosjektstruktur (Avsnitt / Aktivitet)
- ✓ Time- og materiellregistrering for mannskap og maskiner (også på Web og Mobil)
- ✓ Løpende prosjekt etter forbruk eller fastprisprosjekt med kontroll på innstående
- ✓ Fakturering med inngående faktura eller andre dokumenter som vedlegg
- ✓ Dekker nye krav til elektronisk fakturering som bl.a. det nye statlige EHF formatet
- ✓ Elektronisk bilagsarkiv med OCR tolk og attestasjonsflyt
- ✓ Komplette regnskap som dekker alle regnskapskrav
- ✓ Maskinregnskap via eget anleggsregister

FORHANDLERE:

HC=DAHL

summen gir resultatet

www.hcdahl.no

www.zpartner.no

Les mer på www.zirius.no

DOKUMENTARKIV

Effektiviser dokumentflyten med OCR tolk og Attestasjonsflyt

TRELAST

Fra saglinje til resultat. Utviklet via mangeårig samarbeid med trelastbransjen

PROSJEKT

Fastpris- eller løpende prosjekter med faktura etter medgått forbruk med bilag

ZIRIUS ORDRE & FAKTURA

Fra innkjøp og logistikk til ordre og fakturering

ELEKTRONISK FAKTURA

Send og motta elektroniske faktura på EHF formatet via Zirius Aksess Punkt

ZIRIUS REGNSKAP

For firmaer som ønsker å føre regnskapet selv til regnskapskontorer

mindre utsatt plassering. Dessuten baserer systemet seg på lengdesensorer inne i sylindrene, som måler eksakt utskyv og beregner hvor skjæret er i forhold til dette.

Systemet har også posisjon på selve maskinen, ikke bare skjæret. Dermed vet systemet hvor skjæret befinner seg i forhold til beltene. Det mest unike med systemet er automatikken, der føreren ved å trykke inn en knapp på høyre spak kan kjøre skjæret automatisk etter koordinater i maskinstyringen. Så lenge føreren befinner seg innenfor sitt prosjektorråde skal han bare gi gass og styre maskinen, mens automatikken sørger for at skjæret følger koordinatene i prosjektet. Systemet sies å være leveringsklart.

iMC-systemet på gravemaskinen fungerer etter samme prinsipper som på doseren, med bergning

av skuffens posisjon etter utskyv på sylindere og maskinens posisjon. Når automatikken er aktivert vil skuffen ikke gå lenger ned linja i prosjektet, uansett om føreren prøver.

Brødrene Nordahl AS fikk en demonstrasjon av det systemet, sammen med kollegaer fra firmaet.

– Det er framtida, dette. Maskinen stopper selv når den kom-

så må informasjonen i systemet være riktig og presis. Det stiller strengere krav til kvaliteten på prosjekteringen og datagrunnlaget fra konsulent.

– Det kan være så som så med den kvaliteten. I dag overstyres det ofte, sier Nordahl.

”Føreren kan konsentrere seg om å gjøre ting mer nøyaktig.”

Trond Klaveness

Prototyp

Dette systemet var i vår og på forsommeren på prototyp-stadiet. De besøkende på demofeltet fikk ikke selv prøve graveren med dette systemet, men måtte nøye seg med å stå i døra og se på når Komatsus egne folk demonstrerte. iMC til gravere antydes å være leveringsklart til årsskiftet.

Daglig leder Anders Nordahl

mer til riktig nivå. Det er et godt hjelpemiddel.

– Er det mest for uerfarne?

– Nei, tror det vil være et godt verktøy uansett erfaringsnivå. Føreren kan konsentrere seg om å gjøre ting mer nøyaktig, sa Nordahl.

Han påpekte imidlertid en ting som er viktig å være klar over her: Hvis maskinen skal kjøre automatisk på maskinstyringen,

Kostnadene da? Hva vil en maskin med dette systemet koste, sammenlignet med andre maskinstyringssystemer? Det spørsmålet stilte deltaker på siste dag med iMC-maskinene.

– Prisene er ikke klar ennå. Men de signalene vi har fått tilsier at iMC-systemet vil bli priset til omtrent det andre, ettermonterte systemer koster, sa salgs- og markedsdirektør Thomas Edvardsen hos Komatsu-importør Hesselberg Maskin AS like før sommerferien.

Flowtite GRP-rør: Et lett valg

Å legge rør kan være utfordrende, enten det er et stort eller lite prosjekt, krever store eller små dimensjoner, har høyt eller lavt trykk. Unike produkttegenskaper og fleksible løsninger er noe av det som følger med Flowtite GRP-rør. Vi mener det er et lett valg.

APS Norway AS · Postboks 2059 · 3202 Sandefjord · Telefon: 99 11 35 00 · info-no@aps-sales.no · www.aps-sales.no

Et selskap i **AMIANIT** Group

For at du skal være best mulig forsikret, spør vi ekspertene om råd

Vi skal ha Norges beste forsikringer for entreprenørbransjen. Derfor er det helt naturlig for oss å søke råd hos de som kan mest om bransjen — entreprenørene.

Siden 1975 har If og MEF samarbeidet om å skreddersy forsikringer til MEFs medlemmer. Hvilke dekninger som må være med, hvor store utbetalingene skal være hvis uhellet er ute – ja til og med hvor mye forsikringene skal koste, blir vi enige om sammen.

Velger du If kan du altså være helt trygg på at forsikringen din er laget av noen som virkelig kjenner din hverdag.

For å snakke med en av våre MEF-eksperter, ring 815 11 466.

Du kan også lese mer på www.if.no/mef

20085 © If Norge AS

I samarbeid med:

MASKIN-
ENTREPRENØRENS
FORBUND

Rolig, vi hjelper deg.

RIKTIG HÅNDTERING AV INFORMASJONEN

Søppelbilsjåføren jukset med pauser og timelister. Arbeidsgiveren sa ham opp, på bakgrunn av ulovlig innhentet informasjon fra GPS i bilen. Høyesterett godtok bevisene, men retter en pekefinger mot arbeidsgiver. Sjekk hva det betyr for deg.

Tekst

JØRN SØDERHOLM

Sommeren 2010 ble en medarbeider avskjediget fra Avfallsservice AS i Nord-Troms. Arbeidsgiver sammenlignet timelistene med data fra GPS-systemet til bedriften, og mente han skrev ulovlig overtid på dager han skulle ha tatt lange pauser.

Han tapte arbeidsrettssaken, men fikk medhold både i tingretten og lagmannsretten at kontrollen arbeidsgiver hadde gjort, brøt med personopplysningsloven. Men han fikk ikke oppreisning. Derfor tok Fagforbundet og LO saken til Høyesterett, men de har altså nå tapt. Det betyr at det ikke får noen konsekvenser for arbeidsgiver Avfallsservice, selv om de brøt loven.

Overtid

Arbeidsgiver hadde benyttet opplysninger fra GPS-systemet i søppelbilene om når sjåføren tømte søppeldunkene for å kontrollere sin mistanke om at sjåføren hadde fått utbetalt urettmessig overtidsgodtgjøring. Kontrollen avdekket at mistanken var korrekt og sjåføren ble sagt opp. Sjåføren gikk til søksmål med krav om at oppsigelsen skulle kjennes ugyldig og at han

skulle tilkjennes erstatning. Tingretten kom til at oppsigelsen var gyldig og sjåføren fikk ikke erstatning. Sjåføren anket ikke oppsigelsesspørsmålet, kun om arbeidsgivers bruk av GPS-opplysningene var ulovlig, og om han hadde krav på erstatning for det. Lagmannsretten kom til samme resultat som tingretten.

Høyesterett ga Avfallsservice medhold i at sjåføren ikke hadde rett på erstatning. Den la vekt på at de opplysningene som var benyttet til kontrollen ikke var en grov krenkelse av personvernet og at det ikke var benyttet opplysninger av privat karakter, kun opplysninger om hvor sjåføren befant seg da søppeldunkene ble tømt.

Høyesterett kom likevel til at bruken av opplysningene ikke var lovlig i henhold til personopplysningsloven. Dommen tar stilling til vanskelige og prinsipielle spørsmål vedrørende adgangen til bruk av allerede innsamlede elektroniske opplysninger til kontrollformål.

Personvern

Spørsmålene har ikke vært behandlet tidligere av Høyesterett. Høyesterett fant at arbeidsgivers sammenstilling av logg og timelister var i strid med

INFO: En elektronisk kjørebok er en liten boks som lagrer mye informasjon. (Foto: Autogear)

Datatilsynet tolker personvernreglene strengere enn domstolene

Advokat Thomas Kollerød

ADVOKAT: Thomas Kollerød i MEF fraråder bedrifter å bruke ulovlig innhentet informasjon. (Foto: Jørn Søderholm)

personopplysningslovens formålsbestemthetsprinsipp, men etter en avveining av de hensyn som gjorde seg gjeldende ble det likevel ikke tilkjent erstatning.

Flertallet på fire dommere la til grunn en annen tolkning av det såkalte formålsprinsippet i personopplysningsloven § 11 c) enn tidligere instanser.

Mens tingretten og lagmannsretten – med støtte i praksis fra Datatilsynets og Personvernemndas praksis – bygget på at § 11 c) innebærer en lempning av de krav som følger av §§ 8 og 9, tolket Høyesterett bestemmelsen slik at den stiller opp et tilleggskrav. Høyesteretts tolkning innebærer altså at behandling av opplysninger til NYE formål, som er uforenlige med det formål opplysningene opprinnelige ble innsamlet for, krever samtykke fra den registrerte.

Kjørebok

Elektronisk kjørebok blir stadig mer vanlig blant maskinentreprenører og andre bedrifter. Slike løsninger inneholder mye informasjon. Den informasjonen kan brukes til andre ting enn ren dokumentasjon av tjenestekjøring. Hvis du i kjøreboken finner informasjon som tyder på at medarbeideren har skrevet feil antall arbeidstimer, eller på andre måter opptrer illojalt. Kan du bruke den informasjonen som bevis? Ja, det kan være mulig, avhengig av omstendighetene. Trikset er bare at du må gjøre ting riktig.

– Det kan virke som Datatilsynet tolker personvernreglene strengere enn domstolene. Informasjonen kan i mange tilfeller benyttes. En grunnleggende forutsetning er da at arbeidsgiver går frem på korrekt måte. Arbeidsmiljøloven gir arbeidsgiver en viss adgang til å føre kontroll med arbeidstakerne. Hvis bedriften oppdager tegn på uregelmessigheter må man derfor være nøye med å følge lovens kontrollbestemmelser. I en slik situasjon kan det være fornuftig rådføre seg med advokat på forhånd, sier advokat Thomas Kollerød i MEF.

Han fraråder bedrifter å tro at Høyesterettsdommen gir bedrifter en fribillett til å ukritisk bruke informasjon fra elektroniske systemer til overvåkning av ansatte.

Det er slett ikke vanskelig gjøre det formelle riktig. Kapittel 9 i Arbeidsmiljøloven står sentralt, med bestemmelser om kontrolltiltak i bedriften. Bedriften kan iverksette kontrolltiltak overfor arbeidstaker når det foreligger saklig grunnlag, og det ikke utgjør en uforholdsmessig belastning for arbeidstakeren. Videre setter bestemmelsen i AML kapittel 9 rammer for hvordan kontrolltiltakene skal foregå.

Saklig

Forenklet sagt: Hvis du ser noe i kjøreboken – eller andre tekniske systemer – som kan tyde på uregelmessigheter, så foreligger det «saklig grunnlag». Da har du grunn til å sjekke nærmere i all tilgjengelig informasjon. Inkludert kjørebok. Men du må snakke med tillitsvalgte først, og informere de ansatte om kontrollen. Gjør du det riktig, så er all informasjon du finner gyldig som bevis.

FIRMABIL: Du kan gå de ansatte nærmere etter i sømmene, også i kjøreboken. Du må bare gjøre det formelt riktig. (Foto: Jørn Søderholm)

SPRENGT: Anleggsvei med sprengstein eller 120 på motorveien? Isuzu D-Max i Arctic Trucks 35-versjon takler alt.

GJORT FOR ANLEGGSSVEIEN

Nye Isuzu D-Max er en ypperlig arbeids- og anleggssbil i originalutførelse. Med en Arctic Trucks 35-ombygging blir den enda bedre.

Tekst og foto

JØRN SØDERHOLM

Isuzus nye D-Max pickup er en utmerket bil som den er, direkte fra forhandleren. Men alt kan bli bedre.

Vi har kjørt en D-Max som har vært innom Arctic Trucks' verksted i Drammen, og fått det man der i gården kaller en "AT 35-ombygging". Tallet sier noe

om dekkdimensjonen: 35 tommer. Eller 315/75x16 for å være presis. Her snakker bedre bakkeklaring og fremkommelighet, og en bil som har blitt morskere enn Kojak.

En AT-ombygging består av mer enn å skru på fetere hjul. Bilen er hevet med totalt 50 millimeter. 30 millimeter er i form av karosseriet løftet på ramma, mens resterende 20 millimeter er økt høyde i hjuloppheng. Fjærene er originale,

mens de originale støtdemperne bygget ut med 20 mm lengre, dobbeltvirkende støtdempere fra TJM.

Dessuten er skjermene bygget ut noen centimeter for at de fete hjulene skal holde seg lovlig innenfor karosseriet, og det er montert stigtrinn på sidene. Ny bredde på bilen er 203 cm.

Innskrevet

Med så store hjul trengs både ka-

librering av speedometer og justering av hjulvinkler for å få ting til å henge riktig sammen. Hele herligheten er naturligvis godkjent og innskrevet i manntallet, både hos myndighetene og Isuzu-importørens garantiavdeling.

Det første inntrykket ved kjøreopplevelsen er at bilen går overraskende godt på motorvei. Det er mye gummi og luft i 315/75 dekk, men eventuelle tendenser

STORFOT: 35 tommers hjul ruver godt. AT-ombyggingen består av en hel del annet også.

KASSE: Lasteplanet er kledd med Vortex belegg. Et godt alternativ til innvendig plastkasse.

AT 35 ombygging

Endringer som gjøres på en original Isuzu D-Max:

• Hengerfeste inkl underkjøringshinder	• Tilpasning av hjulhus foran og bak	• 30 mm karosseriløft	• Nytt vognkort
• 35x12,5R16 dekk	• Nye stigtrinn	• Kalibrering av speedometer	• Montering av evt ekstraustyr kommer i tillegg
• 16x10" alu-felger	• Arctic Trucks skvettlapper	• Justering av hjulvinkler	
• Lakkerte skjermbreddere	• 20 mm heving på fjæring	• Godkjenning på trafikkstasjon	

til humping og skumping blir effektivt holdt i sjakk av oppgraderte fjæringskomponenter. Bilen går som et lokomotiv på skinner opp til godt over lovlig hastighet. Utsikten fra høyden er strålende når trafikken tetner seg til. Bymessige hindringer som trikkeskinner og fortauskanter merkes knapt. Men når det blir virkelig trangt og det skal finmanøvreres og lukepareres, da merkes det at bilen svulmer i høyde og bredde.

Å kjøre en slik bil i byen er jåleri. Det er absolutt behagelig, hvis man synes det er greit med oppmerksomheten den tiltrekker. Men det er fortsatt jåleri, uten noen forankring i rasjonelle argumenter og nyttig by-funksjonalitet. Det er ute på anleggsveier og -områder at Arctic Trucks-ombyggingen kommer til sin rett. Med solid bakkekklaring, generøse dekkdimensjoner og senket lufttrykk i dekkene flyter det over det meste.

For lesere som er bevandret

innen terrengsykling er det fristende å trekke parallell til forskjellen på 26 og 29 tommers hjul. De tradisjonelle mindre hjulene går greit, de. Men de større 29 tommers hjulene triller merkbart lettere over steiner og andre hindringer, og gir mer flyt i kjøringen.

Arctic Trucks har en høy stjerne hos bileiere som vil ha noe spesielt, som skiller seg ut fra mengden. Men det bygger først og fremst funksjonelle biler med stor fremkommelighet. Oppsikten bilene vekker er en hyggelig bonus. Eller en biefekt man må leve med, alt etter hvordan man ser det. I tillegg til heving, skjermbreddere og større hjul kan de som kjøper AT-biler velge fra en ekstraustyrliste med diverse godsaker som i ulik grad forbedrer bilen enda mer som arbeids- og/eller terrengbil. Vinsjappe foran og bak, kompressor, luftdrevne diff-sperrer foran og bak, frontbøyle, veltbøyle, skidplater, arbeidslys,

planlokk og grovere TJM-fjærer foran.

Belegg

Testbilen var utstyrt med et av de kanskje mest nyttige "tilbehørene" for folk som bruker bilen på anlegg: Vortex sprøytebelegg i lasteplanet. Her blir kassa belagt med et tjukt og solid plastbelegg som gir en solid beskyttelse mot juling fra dieselfat, en liten skuff eller piggehammer, verktøy eller hva man nå måtte legge i kassa. Belegget koster snaut 7 500 kroner ekstra, og er nok verd hvert øre av det. Hvis man går fullstendig berserk i ekstraustyrliste, så blir regninga på 110- 115 000 kroner. Uten moms. Og det er etter at selve AT-ombyggingen til drøyt 106 000 kroner er gjort. Bilen koster i utgangspunktet fra 330 000 kroner og oppover, avhengig av ustyr, før Arctic Trucks får kloa i den. Det koster å være kar, men da har du også den værste pickupen på hele anlegget.

Innvendig er det originalt så langt øyet rekker. Vi kjørte en varebilregistrert pickup med dobbel hytte. Her er det heldigvis ingen nettingvegg mellom forsetene og den ypperlige lastedørken bak.

Under panseret er det også helt originalt, med en brillefin 2,5 liters firer. Med dobbel turbo trykker den ut av seg 163 hk og solide 400 Nm. I testbilen var motoren koblet til en automatkasse, som er ekstraustyr.

Alt av kjøp, bestilling, service- og garantioppfølging på AT-ombygging av Isuzu D-Max går gjennom Isuzu-forhandleren, og nybilgarantien gjelder for fullt også på AT-ombygde biler.

Vi fikk dessverre ikke anledning til å sette bilen på skikkelige prøver offroad, men kan bare leve i håpet om å få det til en dag. I mellomtiden gleder vi oss bare til å kjøre en annen av Arctic Trucks kreasjoner.

VERDENS VERSTE

Toyota Proace:

Lengde: 4 805/5 135 mm

Lastevolum: 5-7 m³

Motor: 1,6/90 – 2,0/163 hk

Pris: Fra 292 000 kr

IKON: Gamle Hiace (i bakgrunnen) har vært et ikon for nyttebilbrukere. Nye Proace skal erstatte den.

Denne bilen har en utakknemlig oppgave: Den skal ta opp arven etter erkesliteren Toyota Hiace.

Tekst og foto

JØRN SØDERHOLM

Bilprodusenter drømmer om å få til en bil som kan oppnå den stillingen Toyota Hiace har hatt. Siden 70-tallet har den enkle

kassevogna vært den fremste representanten for en temmelig usynlig gruppe i samfunnet: Nyttekjøretøylene. Volkswagen Transporter har gitt den solid konkurranse, men Hiace har vært første bilen for utallige

nyttebilbrukere. Spesielt innen håndverkergrupper.

Skraphaug

Men nå er det slutt. Hiace er kjørt på historiens skraphaug. I vår kom erstatteren inn på scenen: Toyota Proace.

Hvis du mener å dra kjensel på den, så har du helt rett i det.

Med unntak av enkelte detaljer er det samme bil som Peugeot Expert, Citroën Jumpy og Fiat Scudo. Utviklet og bygget av Peugeot, og med stort sett bare enkelte designdetaljer som tilpasning til hvert merke. Proace leveres standard med en oppgradert skillevegg, som gir bedre plass og isolerer bedre mot støv og kulde enn standardveggen.

GRAVESKUFFER? SNAKK MED KNUT! TLF. 33 43 02 46

Hammerplater Dykningskuffer Pusseskuffer Graveskuffer

www.holgers.no *yes*

HOLGER'S AS

ANDEBU NÆRINGSARK
3158 ANDEBU
TEL: +47 33 43 02 00
FAX: +47 33 43 02 01
POST@HOLGERS.NO

JOBB

AUTO: Med denne bryteren og tilhørende automatikk mener Toyota at det ikke er så nøye med firehjulstrekk.

LENGDE: Leveres i kort (bildet) og lang versjon.

Proace leveres i to lengder og høyder, samt tre motorversjoner. Korteste er 4,8 meter mens den lengste er 5,1 meter. Nyttelasten oppgis til 1 200 kilo, og den kan trekke inntil 2 000 kilo tilhenger. Hvis man skal utnytte det potensialet, så bør man nok vurdere det største motoralternativet, på 163 hk. Bilen leveres også med mindre motorer på 90 og 128 hk. Heldigvis har Proace stor dieseltank. Med 80 liter loves en rekkevidde på inntil 1 250 kilometer på tanken, basert på blandet forbruk

Forhjul

Proace er forhjulsdrevet. I første omgang kommer det ingen firehjulsdrevet versjon. Det er litt rart, ettersom bilen under Peugeot-flagg leveres som firehjulstrekk. Det skjer i form av ombygging av ferdige biler av et fransk firma i samarbeid med Peugeot. Toyota selv mener det ikke skal være særlig nødvendig med firehjulstrekk. Et avansert antispinn-system skal sørge for deg. Systemet jobber automatisk, men man kan velge inn-

stillinger for vanskelig føre på en bryter til venstre for rattet. Vi kjørte Proace i ulike versjoner på tørt sommerføre, uten muligheter til å teste hvor godt det systemet fungerer under vanskelige forhold. Vi vil tro at enkelte bilbrukere i anleggsbransjen ønsker nyttekjøretøy med firehjulstrekk, automatikk eller ikke automatikk.

Toyotas serviceapparat og garantier er slett ingen ulempe for eiere av nyttekjøretøyer. Så også for Proace, som leveres

med garanti på fem år og 160 000 kilometer. Serviceintervallene er på ett år eller 30 000 kilometer.

Toyota Norge beskriver volummodellen slik: Langt karosseri, 128 hk, to skyvedører med vindu, delt bakdør med vindu. Den selges til 304 000 kroner, inkludert interiørpakke med gulv og tak i lasterom. Samme bil med 163 hk koster 12 000 kroner mer.

912D
Slik du kjører den i dag

912DS
Med fjærende framaksel

facebook
Hydrema i Norge - 912-dumper

www.hydrema.com

HYDREMA

500 JEVNER

SALG:

Bjørn M. Eriksen 911 99 892
Håvard Swen 405 13 883

SERVICE, VERKSTED OG DELER: 913 14 910

922D
Med 900/80x30,5 dekk

922D
Vegvrenner
Med 30,5x25 dekk

VERDENSMESTEREN PÅ

JOBB

JOBB: Tobias Sletten (18) er Elmia-historiens yngste verdensmester i lassbærerkjøring. Men det er først nå i høst han har begynt på læretida. Maskinen bak kjøres av lærlingekollega Stian Dahl.

Tobias Sletten (18) vant VM i lassbærerkjøring på Elmia Woods. I august begynte han som lærling hos D-F Skog og Anlegg AS.

Tekst og foto

| JØRN SØDERHOLM

FINNSKOGEN: – Det han har gjort er ikke bare bare. Det ligger mye bak man ikke tenker på. Det holder ikke å bare kjøre fort. For å gå helt til topps må man beholde roen og gjøre ting riktig. Runde på runde, sier Ole Johnny Dahl. Han eier firmaet D-F Skog og Anlegg AS sammen med Arne Martin Fagernes.

Firmatur

De to eierne hadde med alle 13 ansatte i firmaet til Elmia Woods, og det var en spent heia-gjeng som var vitne til at Tobias ble den yngste noensinne som har vunnet verdensmesterskapet i lassbærerkjøring. – Det var helt jævlig! Hjertet sto stille på slutten, forteller Ole Johnny Dahl. At det var en ungdom fra Norge som skulle vinne var helt uven-

tet. På forhånd var deltakere fra Sverige, Finland og baltiske førere tippet som hete kandidater. Sluttstriden sto mellom Tobias Sletten og Günter Weissmann fra Tyskland.

Straff

Det ble en steinhard finale. Begge førerne dro på seg straffestokker, og tårnene av stablede kubber var farlig ustødige. Siste moment var lastning av lassbærerne. Der var det jevnt helt til siste stakk, og med minste mulige margin havnet seieren i Norge. Da vanket det nok et glass eller to på kvelden. Hvordan forbereder man seg på en slik konkurranse? – På skolen fikk jeg prøve meg på å stable kubber oppå hverandre. Det gjør vi ikke så mye av ute i skogen. Ellers er det mye likt, sier Tobias Sletten. I tillegg til ham stilte Jonas Myrvold fra Trysil i konkurransen.

KOLLEGER: Sjefene og noen av de ansatte i D-F Skog&Anlegg ANS. Fra venstre: Stian Dahl, Ole Johnny Dahl, Tommy Storberget, Kjell Augen, Tobias Sletten og Arne Martin Fagernes.

(Bildet under) **INTERVJU:** Seieren er sikret. Tobias Sletten blir intervjuet for tilskuerne. (Foto: Erik Øverbø)

Helt siden han lærte å snakke har Tobias Sletten sagt han skal kjøre skogsmaskin. Og han har kjørt maskin i skogen i flere år allerede, helt siden han gikk i 8. klasse.

De to siste årene har Tobias Sletten og kollega Stian Dahl gått videregående på Sønsterud Skogskole på Flisa. Men nå får de jobbe ute i skogen på fulltid, som lærlinger i D-F Skog og Anlegg ANS. Læretiden er på to år. Det er fint å være verdensmester, men det er ikke noe tema til daglig.

– Han er flink, han. Men han må slite som alle andre, sier Arne Martin Fagernes med en latter.

Vi møtte Sletten og kollegene på et hogstfelt ved Jammerdal på Finnskogen. Her kjører de for det Glommen-eide Nordisk Tre, og tar ut tømmer og massevirke på et 62 000 mål stort område eid av Statsskog. Her har de to hogstmaskiner og tre lassbærere i sving. Firmaet har kjørt for Glommen helt siden Ole Johnny Dahl startet for seg selv i 1986. I 2000 etablerte han ANS sammen med Arne Martin Fagernes. Uoen rundt Tofte merker de ikke så mye til, men det tiltagende prispresset i bransjen er de ikke fritatt for. – Vi hører jo støyen. Men vi er heldige ved at alt går til Sverige. Men der er det bare Stora og Södra som kjøper. Prisene går nedover, sier Fagernes.

MASKIN-
ENTREPRENØRENES
FORBUND

- et bredt utvalg kurs
- mange ulike fagområder

Kursoversikt - høsten 2013

Våre kurs for høsten er klare. Vi fra MEF-skolen ønsker velkommen til inspirerende og lærerike dager!

Total oversikt over tilbudene finner du på www.mef.no

Etter- og videreutdanning for alle nivåer. Den beste veien for din bedrift - Velg MEF-skolen
Total oversikt og påmelding gå inn på www.mef.no

stor – større – størst

50 000 BESØKTE NORDENS STORE SKOGSUTSTILLING.

Tekst

| EINAR ØSTHASSEL

Jönköping: Svenskenes skogsutstilling Elmia Wood gikk av stabelen i juni. Nok en gang demonstrerte svenskene at de er en av verdens ledende teknologiske skognasjoner. Mer enn 50 000 skoginteresserte fra alle verdens hjørner fant veien forbi portene for å kikke på det aller siste innen moderne skogsmaskinteknologi.

«Alle» var der, selvfølgelig også norske skogsentreprenører i hopetall som ankom stort sett i arrangerte turer i regi av sine norske skogsmaskinleverandører.

Elmia Wood har gjennom mange år bygget seg opp til å bli et utstillingsvindu og en messe hvor maskinbransjen presenterer sine aller siste nyheter.

I løpet av siste 10-15 år har den nordiske kortvirkemetoden blitt relativt godt kjent i de fleste land. Sverige og Finland har ledet an denne utviklingen hvorav nordisk «knowhow» innen moderne skogsdrift har blitt en stor verdensomfattende eksportartikkel.

Årets Elmia Wood beskrives av mange som tidenes beste og det er et godt tegn når arrangøren uttrykker ambisjoner om å bli enda på fremtidige messer. Neste SkogsElmia planlegges i juni 2014 for deretter igjen internasjonale Elmia Wood i juni 2017. Vi gleder oss allerede!

BOM: John Deere Forestry lanserte sin nye kranspiststyring Intelligent Boom Control på Elmia Woods.

NY: Nye Scorpion, Ponsses hovedattraksjon på utstillingen. (Foto: Ponsse)

HOGSTAGGREGAT:

Kraftige C144 var et av tre nye hogstaggregat Komatsu lanserte på Elmia Woods. (Foto: Komatsu)

LASSBÆRER:

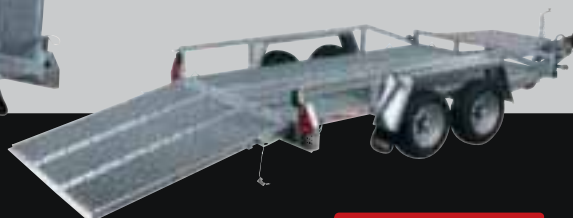
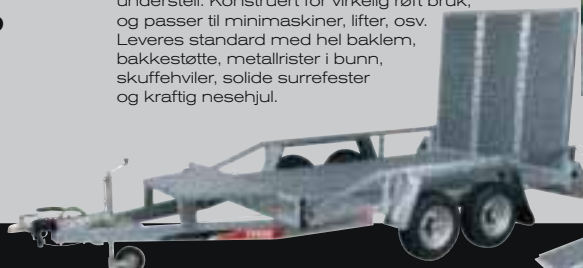
Komatsu lanserte sin nye, lille lassbærer 845. Storebror 865 fra samme produsent ble brukt i VM-konkurransen.

Forhandleroversikt på
www.tysse.no

Skann
modelloversikt

Robust maskinhenger med lavbygd, helsveist understell. Konstruert for virkelig røft bruk, og passer til minimaskiner, lifter, osv. Leveres standard med hel baklem, bakkestøtte, metallrister i bunn, skuffehviler, solide surrefester og kraftig nesehjul.

Modell 6397

Totalvekt: 2600 kg
Nyttelast: 1855 kg
Kassemål (L/B): 310/184 cm
Største utv. (L/B): 538 /235 cm

Modell 6428

Totalvekt: 3500 kg
Nyttelast: 2685 kg
Kassemål (L/B): 310/184 cm
Største utv. (L/B): 538 /235 cm

Tysse tilhenger, Norges mest solgte tilhengermerke 6. år på rad

TYSSE®

- tilhenger av norsk kvalitet

FRA SVINGEN TIL MOSS

KOMMER: Ivar Holth (t.v.) i Pon kommer til Moss Pukkverk 7. og 8. september. Her sammen med Petter Åsvestad på anleggstreff i Svingen. (Foto: Svein Erik Madssveen)

Østfolds største maskinutstilling, MEFs anleggstreff, flyttes i år fra Svingen pukkverk i Halden til Moss pukkverk.

Tekst

| JØRN SØDERHOLM

MOSS: – Vi ønsker å tiltrekke oss flere besøkende fra Oslo, Akershus og Vestfold. Derfor har vi besluttet å flytte arrangementet fra Svingen pukkverk i Halden sier Distriktsjef i MEF Østfold, Espen Alvestad. Det er maskinselger Ivar Holth i Pon Equipment fornøyd med. Han er naturligvis på plass når bommen åpner lørdag 7. september. – Jajmen! Jeg ser veldig positivt på flyttingen til Moss. Det blir lettere tilgjengelig for besøkende maskinfolk fra Vestfold-siden, som kan ta ferga over fjorden. Vi har med oss mange nye godbiter. Spesielt innen korthekkede gravere og mindre maskiner. Den nye K-serien i hjullastere har vi også med, sier Holth. Arrangementet går av stabelen lørdag 7. og søndag 8. september. Det

finner sted i en stor grop innerst i Moss pukkverk noe som gjør at det blir et svært kompakt arrangement. Her vil det bli mulig til både å se og prøve anleggsmaskiner og diverse maskin- og anleggsutstyr fra en rekke leverandører.

– Tradisjonelt er det spesielt maskiner i mellomklassen som blir utstilt, men i år er det en spesielt stor variasjon i utstillere. Alt fra diverse småutstyr og minigravere til store maskiner, hjullastere og knuse- og sorteringsverk vil bli vist, sier Espen Alvestad. MEF har arrangert over 20 anleggstreff siden 1991 og det har blitt en viktig tradisjon for anleggsbransjen i Østfold. Arrangementet er en møteplass hvor man kan møte venner, kollegaer og bekjente fra bransjen. Det er gratis adgang og aktiviteter for hele familien med maskiner og utstyr som kan ses og prøves, konkurranser og servering av burgere og pølser fra grillen.

MEF: Distriktssjef Espen Alvestad vil gjerne ha flere besøkende til anleggstreffet i Østfold. (Foto: Jørn Söderholm)

ANLEGGSTREFF: Østfold-treffet flytter fra Svingen Pukkverk i Halden (bildet) til Moss Pukkverk. (Foto: Svein Erik Madssveen)

Løftemagnet med generator

Sveisegenerator

Høytrykkspumper

Veispylertstyr

Rørspylertstyr

Luftkompressor

Kombi løftemagnet

OTS Trading

Overseas Trading & Service Co. A/S
Postboks 267, 1326 Lysaker

Tlf. 67 12 24 60 - fax 67 58 07 16

Ole mob. 950 60 166, Kjell mob. 907 64 332 Avd.kontor Larvik: A. Brattlie tlf.: 920 58 816

e-mail: mail@ots.no - www.ots.no

**Vi skaffer deler til
Case maskiner!**

AVFALL: Sverre Huse-Fagerlie lover et mer spennende arrangement på Avfallsdagene i februar.

DET BLIR MER INTERESSANT

Avfallsdagene 2014 er under planlegging. Her blir det mye nytt. Sjekk hva hovedtemaene blir.

Tekst og foto

| JØRN SØDERHOLM

GARDERMOEN: 25. og 26. februar inviterer MEF til 2014-versjonen av Avfallsdagene. Her blir det mye nytt, sammenlignet med tidligere arrangement.

Den største forskjellen er kanskje stedet Avfallsdagene foregår. Nå har konferansen nemlig flyttet fra Holmenkollen til Clarion Hotel Gardermoen. Det er samme sted som Anleggsdagene arrangeres.

Fly

– Det er mer sentralt for de som kommer med fly. Lokalene gir oss et mer kompakt og effektivt arrangement, med seminarer og leverandørutstilling like ved hverandre. Det forteller arrangementsansvarlig Sverre Huse-Fagerlie i MEF.

De lokalene gir også mulighet for noe som har manglet tidligere: Møterom. Det er ti møterom tilgjengelig, som besøkende og utstillere kan booke til møter med ansatte, styre, kunder, leverandører eller andre. Møterommene er en tjeneste som ikke vil koste noe ekstra. Dessuten blir det tilgang til arealer både inne og ute som tillater visning og demonstrasjon av tynge utstyr.

Spennende

Sverre Huse-Fagerlie lover et vesentlig mer spennende seminarprogram på Avfallsdagene 2014 enn før. Når dette skrives er avtaler i ferd med å bli inngått. Arrangementssjefen vil ikke gå ut med konkrete navn ennå, til tross for relativt hardt press fra Anleggsmaskinens side.

Men navnene som antydes ”off the record” tilsier at det blir et par interessante dager.

– Som tidligere blir det naturligvis en kveld med middag, underholdning og god anledning til sosial omgang med kolleger, lover Sverre Huse-Fagerlie.

Avfallsdagene 2014 arrangeres under et todelt overordnet tema:

- Riving og forurensede masser. Sistnevnte bør også være interessant for mange anleggsentreprenører, ikke bare de som jobber med avfall.
- Norge og verden. Import og eksport av avfall.

FORBEREDER: Programmet for konferansen er under forberedelse. Sverre Huse-Fagerlie anbefaler interesserte å sette av dagene.

September

- 3.–5. Administrasjonsskolen nivå 1. MEF-kurs. Hamar.
- 4.–7. Transportmessa. Gardermoen.
- 7.–8. Anleggstreff. Moss Pukkverk. NB: Ikke Svingen i år.
- 12.–14. Entreprenad Expo. Anleggsmesse. Ring Knutstorp, Sverige.
- 13.–15. Dyrsku'n. Seljord.
- 14.–21. MEF veteranntreff. Kroatia.
- 19. Bustadoppføringslova. MEF-kurs. Kongsberg.
- 20. Kalkulasjon og lønnsomhet ved skogsdrift. MEF-kurs. Hønefoss
- 24.–28. Administrasjonsskolen nivå 2. MEF-kurs. Hamar.
- 25. Risikovurdering. MEF-kurs. Stavanger.
- 26. Plan- og bygningsloven. MEF-kurs. Bergen.
- 26. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 1, arbeid på vei. Førde.
- 26. Infomøte E134, to parseller. Statens Vegvesen. Kongsberg
- 27.–29. Loen-dagene. Loen.
- 30. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 1, arbeid på vei. Sogndal

Oktober

- 1. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 2, ansvarshavende. Tromsø.
- 2. NS 3420, anleggsdelen grunnleggende. MEF-kurs. Stavanger.
- 3. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 1, arbeid på vei. Stavanger.
- 3. Grunnleggende stikkings- og tegningsforståelse. MEF-kurs. Bodø.
- 4. Sikkerhetskurs for maskinførere 32 t. Helg. MEF-kurs. Bergen
- 7. Juridiske kontraktsstandarder. MEF-kurs. Førde.
- 7. NS 3420, anleggsdelen grunnleggende. MEF-kurs. Sarpsborg.
- 8. MEF Prosjektlederskolen oppstart. Hamar.
- 8. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 2, ansvarshavende. Sandefjord.
- 9. Komprimering. MEF-kurs. Bodø.
- 10. Grunnleggende stikkings- og tegningsforståelse. MEF-kurs. Evenskjer.
- 10. HMs-kurs for ledere. Sem.
- 14. NS 3420, anleggsdelen grunnleggende. MEF-kurs. Oslo.
- 14. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 2, ansvarshavende. Bergen.
- 15. Komprimering. MEF-kurs. Sarpsborg.
- 15. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 1, arbeid på vei. Bodø.

- 17. Grunnleggende stikkings- og tegningsforståelse. MEF-kurs. Karasjok.
- 23. Juridiske kontraktsstandarder. MEF-kurs. Sem.
- 23.–24. HMS-konferansen. MEF, EBA, BNL m.fl. Oslo.
- 24. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 1, arbeid på vei. Kristiansand.
- 25. HMS-kurs for ledere, avd Brønn. MEF-kurs. Oslo
- 25. Eksamensforberedende kurs bergsprenger. MEF-kurs. Lillestrøm.
- 28. Sikkerhetskurs for maskinførere 32 t. Helg. MEF-kurs. Molde.
- 29. Mellomlederskolen MEF oppstart. Stjørdal.
- 29. HMS-kurs for ledere. MEF-kurs. Stavanger.
- 29. NS 3420, anleggsdelen grunnleggende. MEF-kurs. Bergen.
- 29. Bustadoppføringslova. MEF-kurs. Bergen.
- 29. Plan- og bygningsloven. MEF-kurs. Sem.
- 30. Krisehåndtering. MEF-kurs. Bodø.
- 31. Krisehåndtering. MEF-kurs. Tromsø.

November

- 1. Sikkerhetskurs for maskinførere 32 t. Helg. MEF-kurs. Stavanger.
- 1. HMS-kurs for ledere avd Skog. MEF-kurs. Oslo.
- 4. Bergsprengningskurs. MEF-kurs. Hamar.
- 5. Plan- og bygningsloven. MEF-kurs. Bodø.
- 5. Komprimering. MEF-kurs. Evenskjer.
- 5. Risikovurdering. MEF-kurs. Sem.
- 7. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 1, arbeid på vei. Steinkjer.
- 7. Bustadoppføringslova. MEF-kurs. Sandefjord.
- 8. Eksamensforberedende kurs bergsprenger. MEF-kurs. Bergen.
- 11. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 2, ansvarshavende. Evenskjer.
- 12. MEF Mellomlederskolen oppstart. Hamar.
- 12. Sikkerhetskurs for maskinførere 32 t. MEF-kurs. Steinkjer.
- 12. Komprimering. MEF-kurs. Bergen.
- 12. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 1, arbeid på vei. Ålesund.
- 13. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 1, arbeid på vei. Lørenskog.
- 14. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 1, arbeid på vei. Heimdal.
- 15. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 1, arbeid på vei. Tromsø.
- 18. Sikkerhetskurs for maskinførere 32 t. MEF-kurs. Heimdal.
- 19. Komprimering. MEF-kurs. Førde.

- 19. Juss i personalarbeid. MEF-kurs. Tromsø.
- 20. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 1, arbeid på vei. Sarpsborg.
- 21. NS 3420, anleggsdelen grunnleggende. MEF-kurs. Sandefjord.
- 21. Fjellsprengningskonferansen. Oslo
- 21. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 1, arbeid på vei. Sem.
- 22. Eksamensforberedende kurs bergsprenger. MEF-kurs. Kristiansand.
- 25. Sikkerhetskurs for maskinførere 32 t. MEF-kurs. Oslo.
- 25. Kalkulasjon og lønnsomhet ved skogsdrift. MEF-kurs. Kongsvinger.
- 25. Sikkerhetskurs for maskinførere 32 t. MEF-kurs. Alta.
- 25. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 2, ansvarshavende. Stavanger.
- 26. Juss i personalarbeid. MEF-kurs. Bergen.
- 27. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 2, ansvarshavende. Kristiansand.
- 28. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 2, ansvarshavende. Heimdal.
- 29. HMS-kurs for ledere avd Gjenvinning. MEF-kurs. Oslo.

Desember

- 2. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 2, ansvarshavende. Gardermoen.
- 4. Arbeidsvarsling 051. MEF-kurs 2, ansvarshavende. Førde.
- 9. Juridiske kontraktsstandarder. MEF-kurs. Ålesund.
- 13. Komprimering. MEF-kurs. Kristiansand.
- 13. Sikkerhetskurs for maskinførere 32 t. Helg. MEF-kurs. Sandefjord.
- 24. God jul! Hjemme.

2014

- 21.–23. januar: Anleggsdagene. Gardermoen.
- 23.–25. mai: Anleggstreff. Haugesund.

2015

- 6.–10. mai: Vei & Anlegg. Oslo.
- 15.–18. september: Den Tekniske Messen. Oslo

Tips om arrangement: anleggsmaskinen@mef.no. Oppføring i denne oversikten er gratis.

Maskinentreprenørenes Forbund anbefaler Storebrand til sine medlemmer

Storebrand har skreddersydde løsninger på pensjon og forsikring for medlemmer i Maskinentreprenørenes Forbund, som gir gunstige fordeler både for bedriften og de ansatte.

Som bedriftskunde i Storebrand sørger vi for at du blir oppdatert på hva som skjer innen pensjonsområdet. I tillegg får alle ansatte et eget fordelsprogram som gir prisfordeler på forsikring, sparing og lån.

Ta kontakt med vårt kundeteam for MEF på telefon 22 31 58 03 for å få et gunstig pristilbud for din bedrift, eller gå inn på storebrand.no/mef

Vel overstått sommer!

Vi har nettopp arrangert Nordisk møte på Svalbard. Her deltar bransjeorganisasjonene fra Sverige, Finland, Island og Norge. Det er interessant å lære om hvordan organisasjonene i de andre nordiske landene jobber. Det er også lærerikt å bli oppdatert på hvordan anleggsmarkedet i de nordiske landene fungerer. Det er ingen tvil om at den største satsningen på samferdsel vil komme i Norge i de nærmeste årene.

Det som er spesielt for det norske anleggsmarkedet er at – særlig Statens Vegvesen – fører en differensiert kontraktstrategi. Dette gjør det mulig både for store og de mindre entreprenørene å ta på seg oppdrag som hovedentreprenør innen samferdselssektoren. Ved å utlyse mindre kontrakter åpner man for at også de mellomstore bedriftene kan ta på seg oppdrag som hovedentreprenør. Dette bidrar til en svært viktig kompetanseheving i disse bedriftene. For en del entreprenører gir dette grunnlag for økt vekst, slik at disse bedriftene i neste omgang kan delta i konkurransen om mer omfattende oppdrag. Denne strategien har medført at vi i dag har en svært mangfoldig og dynamisk norsk anleggsbransje.

Vi nærmer oss et stortingsvalg. Meningsmålingene viser at det ligger an til et regjeringsskifte. Men det er resultatet på valgdagen som avgjør. Både Høyre og FrP snakker mye om store framtidige kontrakter. MEF har derfor spurt opposisjonspartiene hvordan de tenker rundt en framtidig kontraktstrategi. Høyre har svart at de ønsker å overlate mer av detaljvalgene til transportetatene og at en kontraktstrategi kan være en naturlig del av bestillingspremissene som departementet gir etatene i sine styringsdokumenter. Fremskrittspartiet støtter MEFs synspunkt med hensyn til oppdeling av samferdselskontrakter. FrP ønsker et mangfold der store, mellomstore og små entreprenører deltar med sine kvalifiserte ressurser i utbyggingen av infrastrukturen i Norge. Partiet sier at med den satsingen som FrP legger opp til i regjeringssposisjon er det behov for alle, både norske og utenlandske aktører.

Like før sommerferien ble Nasjonal Transportplan (NTP) 2014–2023 behandlet i Stortinget. I NTP legges det opp til en kraftfull satsning på samferdsel i årene som kommer. NTP er en plan og ikke en bevilgning. Man er avhengig av at planen blir fulgt opp i de årlige budsjettene. Det er positivt at regjeringen legger opp til mer forutsigbar finansiering av samferdselsprosjekter. Dette innebærer blant annet at det årlige beløpet som er nødvendig for å holde rasjonell framdrift innarbeides i det enkelte års budsjett. Hvert prosjekt gis fullmakt til å inngå bindende kontrakter basert på den vedtatte kostnadsramme.

Samferdsel har kommet mye høyere opp på den politiske agendaen de siste årene. Jeg renger med at uansett hvem som danner regjering etter valget vil ambisjonene i NTP bli fulgt opp.

Til slutt vil jeg nevne en veldig aktuell politisk sak: Formuesskatt på arbeidende kapital. MEF er med i alliansen for norsk, privat eierskap som består av 11 næringsorganisasjoner fra primærnæringene til tjenesteyting og industri. Alliansen jobber med å belyse de uheldige virkningene av formuesskatt på arbeidende kapital og på sikt få denne avviklet. Jeg vil gjerne understreke det faktum at formuesskatten kun rammer norsk privat eierskap. Dette bidrar til en alvorlig konkurranseulempe mot utenlandske og offentlig eide bedrifter, både i det internasjonale og norske markedet.

Godt valg!

Trond Johannesen

MEF vertskap for nordisk møte på Svalbard

MEFs søsterorganisasjoner i Norden og MEF møtes en gang i året for utveksling av erfaringer og for en statusgjennomgang.

Vertskap for nordisk møte går på rundgang mellom landene. Neste møte i 2014 skal Finland være vertskap.

Fra Sverige deltok ledelsen i ME, fra Finland deltok INFRA's ledelse samt en representant for Islandsk anleggsbransje.

MEFs styreleder Arnstein Repstad, administrerende direktør Trond Johannesen, nestleder Kjell Arne Aurstad og sjeføkonom Stein Gunnes deltok fra MEF.

På møtet ble følgende saker tatt opp og drøftet:

- Generelt om konjunktursituasjonen i de respektive land
- Næringspolitikk og markedssituasjonen for medlemsbedriftene
- Medlemssituasjonen og medlemsfordeler
- Satsingen på kompetanseutvikling (MEF-skolen og ME-skolen)
- Forholdet til fagbevegelsen og tariffavtalesituasjonen
- Organisering og virksomhetsplan

Landene har på mange måter de samme utfordringene, men Norge er i en særstilling med svært solide statsfinanser og store inntekter fra olje- og gassvirksomheten.

Mye penger skal brukes på veg og bane i Norge de neste 10 årene.

I prosent av BNP skiller Norge seg ut som det landet i Norden med høyest andel til infrastruktursatsing. Dette er på mange måter ikke overraskende, siden Sverige og Finland i betydelig større grad har bygget ut sin infrastruktur tidligere i motsetning til Norge. Prisstigning og rentenivå er til dels sammenfallende i landene, men Norge har den desidert laveste arbeidsledigheten. Dette skaper press på lønninger og et betydelig høyere kostnadsnivå enn det våre nordiske naboer opplever. På Island er det fortsatt lite anleggsvirksomhet og enkelte har flyttet sin virksomhet til Norge.

Det ble tid til et lite bedriftsbesøk hos MEF-medlem LNS Spitsbergen, der administrerende direktør Ann Pedersen ga en presentasjon av bedriftens virksomhet på Svalbard.

MEF fikk god anledning til å vise fram arktisk-Norge med mye anleggsvirksomhet også lengst nord i landet.

Fra venstre: Anna Gissler, Anders Robertsson, Lone Kuløy, Randi Aurstad, Lina Mobärg, Trond Johannesen, Håkan Norèn, Monica Zetterwall, Arnstein Repstad, Stein Gunnes, Kjell Arne Aurstad, Hampe Mobärg. Arni Johannsson fra Island var ikke tilstede da bildet ble tatt.

Region Nord

Takket av som regionsjef

Tidligere leder i MEF avdeling Troms, Bjørnulf Nordmo, takket på vegne av MEF Region Nord av regionsjef Stig Kjærvik under festmiddagen på NNBA 2013. Nåværende avdelingsleder i MEF avdeling Troms og regionrådsleder i MEF Region Nord, Tore Killi, overrakte sammen med Nordmo kunstverk og blomster til Stig Kjærvik som takk for hans innsats som regionsjef i 8 år (2005-2013) og fremhevet spesielt Kjærviks bidrag innen næringspolitisk arbeid. Administrerende direktør i NESO, Ruben Jensen, takket også for godt samarbeid mellom organisasjonene gjennom mange år.

Fra venstre Ruben Jensen, Bjørnulf Nordmo, Tore Killi og Stig Kjærvik.

Ny regionsjef i MEF Region Nord

Randi Pedersen (43) er ansatt som ny regionsjef i MEF Region Nord. Randi Pedersen kommer fra stillingen som advokat hos NHO Troms og Svalbard. Her har hun vært ansatt siden 2008. Randi Pedersen har juridisk embetseksamen fra Universitetet i Tromsø. I tillegg har hun 2-årig økonomiutdanning fra Høgskolen i Harstad samt 1-årig ingeniørhøyskole – bygg og anlegg.

I NHO Troms og Svalbard har Randi Pedersen hatt en todelt jobb: Den ene halvdel har bestått av medlemsbistand til NHOs medlemmer i Nord-Norge. Her har hun blant annet jobbet med entrepriserett og arbeidsrett og har holdt en rekke kurs for medlemmene. Hun har også jobbet med bedriftsintern veiledning for medlemsbedriftene i NHO.

Den andre halvdel har vært næringspolitisk arbeid med fokus på utdanning, rekruttering og infrastruktur. I tre år har hun vært leder av Yrkesopplæringsnemnda i Troms på vegne av NHO. Hun har jobbet med Nasjonal Transport Plan og deltatt i Vegforum Nord i perioder. Før hun begynte i NHO har hun jobbet både i offentlig virksomheter og i private bedrifter. Hun har blant annet vært juridisk rådgiver i Fiskeridirektoratet.

Randi Pedersen vil begynne i stillingen som regionsjef i 3. oktober 2013.

Vi er glad for å ha Randi Pedersen med på laget i MEF og ser fram til at hun starter i begynnelsen av oktober, sier MEFs administrerende direktør Trond Johannesen.

MEF Oslo/Akershus i Oslofjorden

Det var kanskje ikke sol, men det var reker, majones, fersk loff og over 60 feststemte MEF-medlemmer da MEF Oslo/Akershus organiserte sommerfest. Mens regnet høljet ned og advokat Kollerød tok oss med på en fascinerende mental reise inn i jussens krinkler og kroker tøffet M/S Hvite ørn stille nedover Oslofjorden.

Jon Stenrud har vært Oslo og Akershus sin trofaste distriktssjef de siste 25 årene. Nå stiger han av MEF-skuta for å bli pensjonist. Da Jon begynte i MEF var det Bobbysocks som rulet på hitlistene, hockeysveisen hadde sin glansperiode og «typisk norsk» var et skjellsord. Mye har skjedd siden den gang. Norge er blitt verdens rikeste land, det er blitt typisk norsk å være best og MEF har blitt en av de viktigstearbeidsg

iverorganisasjonene i landet. Ingen tvil om at MEF har blitt til det det er i dag også mye takket være Jon. Styret og medlemmene i Oslo/Akershus benyttet anledningen til å takke for innsatsen og ønsker ham lykke til videre på ferden.

Jon mottar blomster av Magny Almeli.

Kurs i skogfaget

I slutten av juni hadde OKAB Hedmark og Oppland kurs for lærlinger i skogfaget på Sønsterud. Kurset var et samarbeid mellom OKAB Hedmark og Oppland, Solør videregående skole, avdeling Sønsterud og Skogbrukets kursinstitutt. Både 1.års og 2.års lærlinger hadde kurs som gikk over to dager.

For 1.års lærlingene var temaene ungskogpleie og foryngelse samt PEFC - skogstandard, mens 2.års lærlingene hadde fokus på digitale verktøy, planlegging av skogsdrift samt en dag om tømmerreglement, aptering og virkeutnyttning. Instruktører på kurset var ansatte ved Sønsterud og Skogbrukets kursinstitutt. OKAB takker for godt oppmøte og fine kursdager.

Rektor Helge Strætkvern, John-Are Silset fra OKAB og instruktør Eva Skagestad fra Skogbrukets kursinstitutt.

MEF Østfold i Haldenvassdraget

Det var strålende solskinn, 20 varmegrader og MEF avdeling Østfold tok en tur med DS Turisten opp Haldenvassdraget. Rammen for turen var vassdraget mellom Tistedal og Strømsfoss i Halden. Uten tvil et av Norges vakreste steder. Det ble en tur de heldige deltakerne sent vil glemme. MEFs advokat Erstad serverte et fyrverkeri av et foredrag: Forholdet mellom standardiserte beskrivelser og juridiske tolkningsregler. Til tross for den litt tørre tittelen ble det et innlegg med humor, interessante eksempler og presise analyser.

Jon Stenrud som har vært distriktssjef i Østfold siden 1988, har bestemt seg for å bli pensjonist og styret i MEF Østfold valgte å bruke turen til å takke Jon for et kvart liv dedikert til østfoldske maskinentreprenører.

Asle Berg fra Leif Grimsrud AS var en av mange som koste seg på turen.

Driftskontrakter i Hedmark

MEF avd. Hedmark hadde mandag 10. juni invitert Statens vegvesen og entreprenører til møte på Rica Elgstua Hotel i Elverum.

Dagens tema var framtidige drifts- og vedlikeholdskontrakter i Hedmark. Seksjonssjef Per Magnar Klomstad i Statens vegvesen Region Øst orienterte om dagens drifts- og vedlikeholdsprogram. På spørsmål om større oppdeling av drifts- og vedlikeholdskontraktene svarte Klomstad at det var aktuelt å ta ut enkelte vedlikeholdsarbeider og la entreprenørene konkurrere om disse, mens driftsdelen i kontraktene i stor grad ville bli som før.

Entreprenørene hadde nok gjerne sett at vegvesenet hadde strukket seg enda lengre på dette området.

Et 20-talls entreprenørbedrifter deltok på møtet.

Besøk på Solør Videregående Skole

MEF Region Øst, OKAB Hedmark og styret i MEF avd. Hedmark besøkte i forrige uke Solør Videregående skole, avd. Våler. I forbindelse med et styremøte i MEF avd. Hedmark, ønsket styremedlemmene å besøke en av landslinjene som medlemsbedriftene rekrutterer sine lærlinger og ansatte fra. Det at 1 av landslinjene i Norge ligger rett sør for Elverum, passet veldig bra for hedmarkingene, som da ikke fikk så lang reisevei.

Rektor på skolen Eyvind Haarr, assisterende rektor Erik Berg og avdelingsleder Henning Olsen tok godt imot gjestene og orienterte om skolen, dens planer for fremtiden, maskinpark og undervisningsopplegg.

Avdelingen har også et eget pukkverk. Her kan elevene øve i blant annet å bore i fjell, sprengning, knusing av fjell i forskjellig fraksjoner innen pukk og grus, samt være med på opplasting til kunder.

Utenfor skolen i Våler, f.v; Henning Olsen (avd. leder Bygg og Anleggsteknikk, Våler), Solvår M. Strand (MEF Region Øst), Arne Olav Senderud (styremedlem Hedmark), Kjetil Hansen (styremedlem Hedmark), Line G. Fruseth (styremedlem Hedmark), Knut Jørgen Arnseth (styremedlem Hedmark), Øystein Mathisen (styremedlem Hedmark), Espen Alvestad (MEF Oslo/Akershus og Østfold) og John-Are Silset (OKAB Hedmark)

Årets entreprenørbarnehage Oppland

I år falt valget på Holmejordet barnehage på Lillehammer. MEFs regionkontor bisto som vanlig med gavesjekk, tråtraktor og is til barna. Firmaet Kjell Arne Schjørn AS, ved Svein Tore Lysgaard, stilte opp med minigraver, mini-dumper og hjullaster og sto for den praktiske opplæringa av de fremtidige maskinkjørerne på minigraveren, mens de andre barna fikk klatre inni de øvrige maskinene. Blinklys og tut ble prøvd ut av mange.

Svein Tore Lysgaard lærer opp en av de fremtidige sjåførene.

Mjøsas vakreste eventyr

I år som i fjor arrangerte avdelingene i MEF Hedmark og Oppland en sosial tur på Mjøsa for sine medlemmer. Arrangementet samlet 42 reisende fra 11 medlemsbedrifter til deilig "laks og jordbær"! Det har vært en tradisjon på menyen siden 2. august 1856, da Skibladner ble satt i fart. Siden da har skipet kokt mye laks og rensket mange jordbær. Også i år var værgudene med oss og lot oss kun få 1 kort dusj. Sola holdt oss med selskap resten av turen og selskapet ble veldig hyggelig.

God stemning på dekk!

Partnerskapsavtale

MEF Region Vest har inngått ein partnerskapsavtale med Bergen Tekniske Fagskule (BTF). Avtalen inneber at partane har eit fast samarbeid, for å gje studentane god innsikt i arbeids- og næringslivsspørsmål, samt relevante faglege problemstillingar. Samarbeidet skal konkretisere i skulen sine læreplanar og virksomheitsplanar.

Målsettinga er å gje studentane ei forståing av næringslivets rolle som verdiskapar og samfunnsaktør.

Partane skal ha ein jamn dialog for å evaluere, forbetre og vidareutvikle samarbeidet.

Partnerskapet kan også innehalde:

- Bedriftsrepresentantar held foredrag på skulen
- Bidragsytar til å skaffe prosjektarbeid for studentar
- Evalueringmøter kor partane kan kome med faglege innspel
- BTF kan tilby kompetanse gjennom spesielle og generelle kurs
- BTF vil arrangere karrieredagar, kor bedriftene kan møte studentane

Kontaktperson for avtalen er Regionsjef Paul Olaf Baraas

Rektor BTF Torbjørn Tvedt (tv) og Regionsjef MEF Paul Olaf Baraas (Foto: Paul Olaf Baraas)

FØRSTEHJELPSSKRIN

Send din bestilling til
firmapost@mef.no

Kr. 490,-
Passer for mindre
anlegg og kjøretøy

Medium Kr. 790,-
Passer for større og
mindre stasjonære anlegg

Begge leveres
med festebrakett
Priser eks. mva og porto.

Samarbeidsavtale

Det er inngått ein samarbeidsavtale mellom MEF Region Vest og Opplæringskontoret for Transport og Logistikk i Sogn og Fjordane. Formålet med samarbeidet er å gi MEF Region Vest sine medlemmar tilgang til kurs i etterutdanning i henhold til yrkessjåførdirektivet for gods og persontransport til ein kvar tid avtalte medlemsprisar.

OTL Sogn og Fjordane har godkjende kursplassar blant anna i Førde og Stryn. Det blir arrangert kurs kontinuerleg, så det er berre å ta kontakt med OTL for påmelding.

Kontaktperson OTL: Rune Apneseth, rune@transportfag-sfj.no

Regionsjef MEF Paul Olaf Baraas (tv) og Dagleg leiar OTL Rune Apneseth

MASKIN-
ENTREPRENØRENES
FORBUND

Velkomen til Loendagane 2013

27-29. september, er det 34 arrangementet i rekkja

- Fergefri E39 Kristiansand til Trondheim. Potensiale og teknologiske løysingar for ein ferjefri kyststamveg med fjordkryssingar, v/Prosjektleder Olav Ellevset frå Statens vegvesen
- Utstillingar inne og ute. 50 leverandørar til anleggsbransjen. Opent for alle, gratis adgang
- «Anleggsbransjen sett frå ein annan vinkel» - stand-up v/Hans Morten Hansen
- Stor sosial profil med eige opplegg for følgje, opplegg og underhaldning for ungane med tryllekunstnar og illusjonist Paul Rocks.
- OKAB stiller med simulator for gravemaskin og hjullastar. Arrangerer maskinførarkonkurranse for ungane
- Vinn sydenturar. 3 x gåvekort a kr 10 000.-
- Det Norske Festorkester spelar til dans i Alex Dancing på laurdag

Hotel Alexandra og Hotel Loenfjord er reservert MEF. Reserver allereie no enten du er leverandør eller medlem i MEF Region Vest og Region Midt

Paul Olaf Baraas, Regionsjef Vest: paul.olaf.baraas@mef.no / 906 22 087
Øyvind Bergset, Regionsjef Midt: oyvind.bergset@mef.no / 908 29 990

www.mef.no

Hvis du har en mobiltelefon og en pekefinger...

Ta frem mobilen din og skann QR-koden og se vår nye nettside for mobil. Eller gå inn på: lube.unox.no

Nå kan du ordne med smøreoljen fra smarttelefonen

Hent smøreskjemaer for over 80 000 maskiner, sikkerhetsdatablader, produktbeskrivelser og mye mer. Som registrert kunde hos Texaco Smøreolje kan du dessuten bestille, hente reskontroinformasjon, fakturaer og spore forsendelser. Kort sagt: enkelt og effektivt.

Texaco produkter markedsføres av Uno-X Smøreolje AS.

Ring på 04210 • lube.unox.no

Vinneren får fem flax-lodd.

EURO-PEISK	↱	SLYNG-PLANTE	↶										FARTØY	FARGE-LEGGE	ETTER-LIGNER	↱	PASTA						
NORD-MANN				VARMEN VIDUN- DERLIG	↱																	DEN SYNGER VAKKERT	
DEL AV KAMERA																			LAND I MIDT- ØSTEN				
GRØNN- SAK																			SERIE				
BØYE KNE																			KNOLL				
																			↱				
NASJO- NALT SYMBOL	FORSTÅ VITSEN	DRIKK INSTI- TUSJON																	DOM- STOL				
↱													DREIE						TUTE				
																			↱				
LIKT					AV- SIDES														BYGGER FUGLER				
												BJØRN											
GRUN- DIG	PÅ BRØDET VIRKNING					NAKEN MODELL FISK	↱	RIKDOM	↱	BRUKE ØYNENE	FOR- MODER	BØNN- FALLER				REKK- VERK							
↱								BY I JAPAN ADAMS VIV						VILLE	OFRET PLASS FOR KU								
RISIKO					LUFTEN GLATT- IS							SENGEN ER ET											
HØY- VANN				SOVE- STED POLERE			FOR ELITEN BITTERT			OVN		RARE FREMK- MIDDEL											
↱			↶			↘						—											
LEDER- POSI- SJON		AUST- RALSK FUGL	GLØDE NETT					ALIAS IRLAND LØPE					TAU- VERK		FJELL- TOPP		KOMME NEDBØR						
						PÅSTÅ			ANGÅ- ENDE		MOTE- RIKTIG												
FRA ATEN	PLANTE					GOD- KJENNE								FISK									
FIRKANT					AV- TREDE						STÅ PÅ SCENEN												

Løsning

AM-kryss 05-2013

Vinner i mai:

Jon Ole Viken
6210 Valdai

Løsning AM-kryss 05-2013															E		P		
			S			M	A	S		K	A	R	A						
	T	U	K	A	N					S	L	U	R	V					
		S	U	S						P	I	S	K	E					
		H	E	T	E					R	A	S		L					
		I	R	E				P	E	S		B	U						
		B		R	I	S		S			A	R	T						
		B	A	S	I	S			S	K	R	U	R						
			K		N		F		R	E	V	E	T		U	R	D	U	
	F	O	R	G	U	D	E			K	I	N	A		R			S	
		M	E	L	L	O	M	B	R	U	N		U	S	T	E	K	T	
		S	T	O	L	T		R	U	N	G	E		T	I	R	R	E	
	S	L	A	R	V		B	O	N	D			H	A	S	T	E	T	
		A			E	T	E	R			P	R	Y	D	E		E		
	Å	G	E	R	K	A	R		S	T	Å		S	I		K	R	Y	
			G	Å	S	U	N	G	E	R		F	J	E	L	L	E	T	
		B	O	R	T	E		A	R	O	M	A			R	O	E	R	E

Navn:**Adresse:**

Poststed:

Hele løsningen sendes til Anleggsmaskinen,
Postboks 505 Sentrum, 0105 Oslo, innen 16. september
merk konvolutten "Krøset"

GRENSEN MELLOM ARBEIDSTAKER OG SELVSTENDIG OPPDRAGSTAKER

Advokat

THOMAS KOLLERØD

Juridisk avdeling mottar ofte henvendelser fra medlemmer som enten på uformelt grunnlag leies ut, eller fra bedrifter som leier tilsvarende inn for å utføre anleggsarbeid. En slik avtale kan gi utfordringer relatert til så vel arbeidsmiljøloven, skatte og avgiftsreglene og de kontraktsrettslige reglene. Jeg vil nedenfor redegjøre for disse utfordringene og fokusere på hva entreprenøren må være bevisst på i slike tilfeller.

Forholdet til arbeidsmiljøloven

De særskilte verneregler som fremgår av arbeidsmiljøloven gjelder i utgangspunktet for den gruppen som er definert som arbeidstakere. I et arbeidsmarked hvor omskiftninger og ønske om fleksibilitet gjør seg gjeldende, medfører at en del bedrifter i stedet for å ansette eget personell i stedet knytter til seg selvstendige oppdragstakere. Selvstendige oppdragstakere er i utgangspunktet næringsdrivende som ikke nyter av vernereglene i arbeidsmiljøloven. I de tilfellene man har med innleie av eksempelvis en mann med en gravemaskin kan skillet mellom selvstendig oppdragstaker og arbeidstaker bli utydelig, og man kan stille spørsmålet om den innleide i realiteten opptrer som om denne skulle være ansatt i bedriften. Partene i en avtale kan ikke definere disse rollene, her slår lovens regel igjennom. Hvorvidt en person som er innleid som selvstendig oppdragstaker i realiteten er en arbeidstaker må avgjøres ved en konkret vurdering i den enkelte sak. Momenter som kan tilsi at det er en arbeidstaker kan være:

- Arbeidstakerens har i et arbeidsforhold plikt til å stille sin personlige arbeidskraft til rådighet og kan ikke bruke medhjelpere etter eget valg og for egen regning
- Arbeidstaker er underlagt arbeidsgivers styringsrett og har derfor plikt til å underordne seg arbeidsgiverens ledelse og kontroll av arbeidet.
- En arbeidsgiver bærer risikoen for resultatet av arbeidene
- Arbeidsgiver stiller til disposisjon de hjelpemidler som er nødvendig for arbeidets utførelse
- Forholdet mellom arbeidsgiver og arbeidstaker er relativt stabilt.

I relasjon til arbeidsmiljøloven vil et slik «fordekt arbeidsforhold» ikke ha noen realitet så lenge ikke en av partene påberoper seg at dette er en fast ansettelse. Det er således partene som har herredømme om den praktiske konsekvensen. Normalt vil det være den innleide som påberoper seg at det foreligger arbeidsforhold og at arbeidsmiljøloven skal gjelde.

Forholdet til skatte- og avgiftslovgivningen

Dersom det viser seg at en selvstendig oppdragstaker i realiteten opptrer som en arbeidstaker for bedriften, betyr dette at bedriften misligholder sine forpliktelser ovenfor skattemyndighetene hva angår forskuddstrekk og arbeidsgiveravgift. Den selvstendige oppdragstakeren kan også bli skyldig skatt for mottatt lønn.

Forholdet til kontraktsretten

Et annet spørsmål som kan oppstå er hvilken kontraktsrettslig forpliktelse den selvstendige oppdragstakeren har. Det kan forekomme at det oppstår en skade eller en mangelfull utførelse av anleggsarbeidet. I de fleste tilfeller har bedriften og den selvstendige oppdragstakeren en svært lite formalisert avtale, ofte er avtalen muntlig. For at en selvstendig innleid skal ha et mangelsansvar etter kontraktsrettslige regler må det i det minste kunne konstateres at denne har et selvstendig ansvar for resultatet av sine arbeider. Momentene angitt ovenfor kan da ha betydning ved bedømmelsen.

I dom fra høyesterett i 2013 (RT 2013/1391) uttalte retten at dette spørsmålet måtte avgjøres ut i fra en helhetsvurdering. Det avgjørende for denne vurderingen måtte være hvem av partene som har ansvaret for ledelsen og resultatet av det arbeidet som skulle presteres. Dess mer uformelt innleieforholdet er, og dess mer den innleide underlegges kontroll og instruksjon av bedriften som leier inn, tilsier dette at den selvstendige oppdragstakeren ikke har ansvar for resultatet av arbeidene, slik at bedriften derfor ikke kan gjøre gjeldende kontraktsrettslige mangelskrav ovenfor den selvstendige oppdragstakeren. På den bakgrunn bør enhver bedrift som leier inn selvstendige oppdragstakere være nøye med å utarbeide en kontrakt og en oppdragsbeskrivelse dersom man vil være sikker på at eventuelle mangelskrav skal kunne videreføres. I tillegg bør det avklares at den innleide har de nødvendige forsikringer på plass.

Er du medlem og har spørsmål til eller trenger råd fra MEFs juridiske avdeling? Ta kontakt på telefon 22 40 29 00 eller e-post AvdJuridisk@mef.no MEFs juridiske avdeling består av ansvarlig advokat Erling M. Erstad, advokat Thomas Kollerød, advokat Silje Lindvig og advokatsekretær Monica Kentsrud

MASKIN-
ENTREPRENØRENE'S
FORBUND

MEFs KS/HMS-system

**MEF har utviklet anleggsbransjens
KS/HMS-system for våre medlemsbedrifter!**

Systemet utvikles kontinuerlig i tråd med tilbakemeldinger fra våre mange brukere, og er det mest bransjetilpassede KS-systemet for anleggsbransjen. Systemet blir jevnlig revidert og oppdatert. Nå er også byggblankettene fra Standard Norge lagt inn i systemet. Henvend deg til ditt regionkontor eller hovedkontoret på tlf: 22 40 29 00 eller e-post: ksmef@mef.no for spørsmål.

ØDE beliggenhet til tross: Svalbard og Longyearbyen er i vekst. Og nettopp beliggenheten taler til øygruppens fordel i tiden som kommer. Den utviklingen har Entreprenøren LNS Spitsbergen AS (LNSS) planer om å være med på. Det ser vi nærmere på i neste utgave. Der blir det også en rapport fra anleggstreffet i Moss og kjempetreffet Dyrsku'n i Seljord. (Foto: Runar F. Daler)

MEFs fortjenestmedalje

MEFs fortjenestmedalje ble innstiftet på MEFs landsmøte i 1996 for at våre medlemsbedrifter skal kunne hedre sine egne ansatte for lang og tro tjeneste. Medaljen tildeles i sølv (20 år) og gull (30 år) og produseres for MEF av A/S Th. Marthinsens sølvvarefabrikk.

Medaljen leveres med et jakkemerke i en gaveeske, og i tillegg et innrammet diplom der navn og tidsrom er kalligrafert.

Firmaer som har aktuelle kandidater for medaljen kan fylle ut søknadsskjemaet og sende det til MEFs hovedkontor v/ Mona Alvilde Mellstrøm. Detaljert orientering oppnås ved å lese statuttene som er utarbeidet for ordningen.

Selve søknadsprosessen tar ca 3-4 uker fra skjemaet sendes inn til medaljen mottas.

Eventuelle spørsmål, kan rettes til Mona Alvilde Mellstrøm, tlf. 22 40 29 09, eller pr. e-post: mona.mellstrom@mef.no

KOMATSU

KAMPANJE FILTERKIT

Den beste kvaliteten får du med
originale deler fra Komatsu!

As Sigurd Hesselberg, Ulvenvn.84, 0510 OSLO, Tlf. 22 88 72 00, www.hesselberg.no

VOLVO ECR25D

KREFTER I MASSEVIS

Volvo Maskin AS

Telefon: 66 81 86 86

Telefaks: 66 81 86 79

www.volvomaskin.no

Vi er stolte av å kunne introdusere den nye Volvo ECR25D - den kraftigste maskinen i klassen! Til tross for kompakte ytre mål har ECR25D bryte- og rivekrefter som kan sammenlignes med vesentlig større maskiner. Samtidig er den lett nok til å transporteres på en 3,5 tonnns biltilhenger. Kort bakre svingradius gjør den velegnet for arbeid på trange områder.

I tillegg får du velkjente Volvo-kvaliteter som romslig førerhus med god sikt, enkel betjening av ekstrahydraulikk og bomsving med rullebrytere på spakene, lett tilgang til alle servicepunkter, og robust konstruksjon med høy kvalitet på alle komponenter. Ta kontakt og la oss fortelle mer om maskinens egenskaper!

VOLVO CONSTRUCTION EQUIPMENT

